

Алдабергенов Н.Т

«Кәсіпкерлік қызметінің негіздері»

пәнінен колледж оқушыларына арналған оқу-әдістемелік құралы

Өскемен, 2022 ж

ӘОЖ 334.7(574)(075.32)

КБЖ 65.9я73

А 31

Әдістемелік оқу құралы Шығыс Қазақстан гуманитарлық колледжінің ғылыми-әдістемелік кеңесінде қарастырылып бекітілді.
2022 жылғы « » № хаттамасы

Құрастырған: Алдабергенов Нұрлан Токтарханович - Шығыс Қазақстан гуманитарлық колледжінің оқытушысы
«Кәсіпкерлік қызметінің негіздері» әдістемелік оқу құралы/
Н.Т.Алдабергенов - Өскемен: 2022 - 94 б.

«Кәсіпкерлік қызметінің негіздері» әдістемелік оқу құралында кәсіпкерлікті ұйымдастыруда қойылатын талаптар, кәсіпкерліктегі негізгі ұғымдар, кәсіпкерлік қызметінің ұйымдастырушылық-құқықтық түрлері, кәсіпкерлік қызметінің салықтық есептілігі бойынша ақпараттар және тәжірибелік тапсырмалар берілген. Әдістемелік құрал білім алушыларға арналған.

МАЗМҰНЫ

Кіріспе.....	4
Модуль 1. Кәсіпкерліктің ұйымдастырушылық - құқықтық формалары	
Тақырып 1.1 «Кәсіпкерлікті ұйымдастыру».....	5
Тақырып 1.2 «Кәсіпкерлік қызметінің тіркелу тізімі».....	16
Тақырып 1.3 «Жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау».....	22
Модуль 2. Кәсіпкерлік қызметінің салықтық есептілігі	
Тақырып 2.1 «Кәсіпкерлік қызметінің салықтық есептілігі».....	33
Тақырып 2.2 «Бақылау-касса машиналарын қолдану».....	64
Қорытынды.....	72
Сынақ сұрақтары.....	73
Тест сұрақтары.....	74
Тәжірибелік тапсырмалар.....	82
Библиографиялық тізім.....	85
Глоссарий.....	86

Кіріспе

«Кәсіпкерлік қызмет негіздері» оқу-әдістемелік құралы 0111000 «Негізгі орта білім беру» мамандығына әзірленді.

Пәнді оқытудың мақсаты – білім алушыларға кәсіпкерлік қызмет негіздері бойынша білім беру, кәсіпкерлік қызметтің ұйымдық-құқықтық нысаның , бизнесті ұйымдастыру, тіркеу, салық және басқа да міндетті төлемдер тәртібі, бизнесті мемлекеттік қолдауға бағытталған бағдарламалар жұмысымен таныстыру.

Пәнді оқытудың міндеті – білім алушылардың қаржылық сауаттылығын арттыру, іскерлік, шығармашылық, зерттеушілік, инновациялық ойлау дағдыларын қалыптастыру және бизнесті жоспарлау, талдау, жүйелеу және заманауи ақпараттық технологияларды қолданудағы білімнің жетілдіру болып табылады.

Білім алушыларды ағымдағы бақылаудан өткізу - ағымдағы бақылау пән бойынша тәжірибелік және семинарлық сабақтар жоқ болған жағдайда оқытушының оқу бағдарламасында көзделген міндетті бақылау жұмыстарын (жазбаша тапсырмалар, рефераттар) тексеруі арқылы жүзеге асырылады. Бақылау жұмысы бірнеше нұсқа бойынша немесе жеке тапсырмалар бойынша өткізіледі.

Білім алушыларды аралық аттестаттау - мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының негізінде әзірленген оқу жұмыс жоспарлары мен бағдарламаларына сәйкес жүзеге асырылады. Білім алушыларды аралық аттестаттау материалдары оқу пәнінің оқу жұмыс жоспарлары мен бағдарламаларының негізінде жасалады. Білім алушыларды аралық аттестаттауға даярлау кезеңінде консультацияға бөлінген жалпы бюджет уақыты есебінен консультация өткізіледі. Білім алушыларды емтихан нысанында аралық аттестаттаудан өткізу үшін:

- емтихан билеттері (емтихандық бақылау тапсырмалары), тест тапсырмалары;

- емтихан кезінде пайдалануға рұқсат берілген көрнекі құралдар, анықтама сипатындағы материалдар, нормативтік құжаттар мен техника үлгілері дайын болуы қажет.

Емтихан тапсыру, сонымен бірге курстық жобаларды қорғау кезіндегі білім алушылардың білімін бағалау цифрлық бес балдық жүйе бойынша жүзеге асырылады: (5 - "өте жақсы", 4 - "жақсы", 3 - "қанағаттанарлық", 2 - "қанағаттанарлықсыз").

Модуль 1. Кәсіпкерліктің ұйымдастырушылық - құқықтық формалары

Тақырып 1.1 «Кәсіпкерлікті ұйымдастыру»

Азаматтардың, оралмандардың және заңды тұлғалардың мүлікті пайдалану, тауарларды өндіру, сату, жұмыстарды орындау, қызметтер көрсету арқылы таза кіріс алуға бағытталған, жеке меншік құқығына не шаруашылық жүргізу немесе мемлекеттік кәсіпорынды жедел басқару құқығына негізделген дербес, бастамашыл қызметі кәсіпкерлік болып табылады. Кәсіпкерлік қызмет кәсіпкер атынан, оның тәуекел етуімен және мүліктік жауапкершілігімен жүзеге асырылады. Кәсіпкерлік қызмет тек Қазақстан Республикасының заңдарымен ғана шектелуі мүмкін. Кәсіпкерлік субъектілері мен мемлекеттің өзара іс-қимылы Қазақстан Республикасында кәсіпкерлікті дамыту және қоғам үшін қолайлы жағдайлар жасауға, кәсіпкерлік бастаманы ынталандыруға бағытталады. Кәсіпкерлік субъектілері мен мемлекеттің өзара іс-қимылының қағидаттары мыналар болып табылады:

- заңдылық;
- кәсіпкерлік еркіндігі;
- кәсіпкерлік субъектілерінің теңдігі;
- меншікке қол сұғылмаушылық;
- адал бәсекелестік;

- тұтынушылар, кәсіпкерлік субъектілері және мемлекет мүдделерінің теңгерімі;

- мемлекеттік органдар қызметінің ашықтығы және ақпаратқа қолжетімділік;

- кәсіпкерлікті мемлекеттік реттеудің тиімділігі;

- кәсіпкерлік субъектілерінің өз құқықтары мен заңды мүдделерін өз бетінше қорғау қабілеттілігін арттыру;

- құқық бұзушылықтың алдын алу басымдығы;

- кәсіпкерлік субъектілері мен мемлекеттің өзара жауапкершілігі;

- сыбайлас жемқорлықтан азат болу;

- кәсіпкерлік қызметті ынталандыру және оны қорғау мен қолдауды қамтамасыз ету;

- отандық тауарлар өндірушілерді, жұмыс орындаушыларды, қызмет көрсетушілерді қолдау;

- мемлекеттің кәсіпкерлік субъектілерінің ісіне заңсыз араласуына жол бермеу;

- жеке кәсіпкерлік субъектілерінің норма шығарушылыққа қатысуы;

- кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігін ынталандыру;

- мемлекеттің кәсіпкерлік қызметке шектеулі қатысуы;

Кәсіпкерлік субъектілері кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру кезінде, мемлекеттік органдар, мемлекеттік органдардың лауазымды адамдары кәсіпкерлікті мемлекеттік реттеуді жүзеге асыру кезінде Қазақстан Республикасы Конституциясын және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінің талаптарын сақтауға міндетті. Әркімнің кәсіпкерлік қызмет еркіндігіне, өз мүлкін кез келген заңды кәсіпкерлік қызмет үшін еркін пайдалануға құқығы бар. Кәсіпкерлік субъектілері Қазақстан Республикасының заңдарында тыйым салынбаған кез келген кәсіпкерлік қызмет түрлерін жүзеге асыруға құқылы. Кәсіпкерлік субъектілері өздерінің меншік нысанына және кез келген өзге де мән-

жайларға қарамастан, заң мен сот алдында тең. Кәсіпкерлік субъектілері кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру кезінде тең мүмкіндіктерге ие болады. Кәсіпкерлік субъектілерінің меншігіне қол сұғылмаушылыққа заңмен кепілдік беріледі. Кәсіпкерлік субъектілері заңды түрде сатып алған кез келген мүлікті меншігінде иелене алады. Сот шешімінсіз кәсіпкерлік субъектілерін өз мүлкінен айыруға болмайды. Заңда көзделген айырықша жағдайларда мүлікті мемлекет мұқтажы үшін мәжбүрлеп иеліктен шығару тең бағамен өтелген жағдайда жүргізілуі мүмкін. Бәсекелестікті шектеуге немесе жоюға, тұтынушылардың құқықтары мен заңды мүдделеріне қысым көрсетуге бағытталған қызметке, жосықсыз бәсекелестікке тыйым салынады. Кәсіпкерлікті мемлекеттік реттеудің нысандары мен құралдарын енгізу қызмет немесе әрекеттер қауіпсіздігінің жеткілікті деңгейін, кәсіпкерлік субъектілеріне объективті түрде қажетті ең аз жүктеме кезінде тұтынушылардың құқықтарын барынша тиімді қорғауды қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылады. Біліктілік және рұқсат беру талаптары кәсіпкерлік субъектілеріне жүзеге асырылатын қызмет, әрекеттер қауіпсіздігінің немесе объект қауіпсіздігінің талап етілетін деңгейін қамтамасыз ету үшін жеткілікті ресурстардың, нормативтер мен көрсеткіштердің ең аз қажетті жиынтығын қамтамасыз етуге тиіс. Жеке кәсіпкерлік субъектілері өз атауы бар мөрді иелене алады. Мемлекеттік органдарға және қаржы ұйымдарына жеке кәсіпкерлік субъектілеріне жататын заңды тұлғалардан құжаттарында мөр қоюды талап етуге тыйым салынады. Кәсіпкерлікті мемлекеттік реттеуге байланысты барлық рәсімдер мен талаптар нақты және түрлі түсіндірілуге жатпайтын мағынаны қамтуға тиіс.

Құқық бұзушылықтар профилактикасының және кәсіпкерлік субъектісінің Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген талаптарды орындау уәждемесінің кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру процесінде мемлекеттік мәжбүрлеу шараларын қолдану алдында басымдығы бар. Кәсіпкерлік субъектісі жасаған құқық бұзушылық үшін мемлекеттік

мәжбүрлеу шаралары оның сипатына және ауырлығына сәйкес болуға тиіс. Кәсіпкерлік субъектілерін дамытуды ынталандыру мақсатында мемлекет кәсіпкерлік бастаманы іске асыру үшін қолайлы құқықтық, экономикалық, әлеуметтік жағдайлар мен кепілдіктер жасауға бағытталған шаралар кешенін жүргізеді. Кәсіпкерлік қызметті ынталандыру, оның ішінде кәсіпкерлікті қорғау мен қолдауды қамтамасыз ету арқылы жүзеге асырылады. Мемлекеттік органдар және өзге де ұйымдар тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің отандық өндірісін дамытуды ынталандыру үшін қолайлы жағдайлар жасау жөніндегі шараларды іске асырады. Кәсіпкерлік субъектілерінің өз қызметіне әлеуметтік жауапкершілікті ендіруіне мемлекет кепілдік береді және оны көтермелейді. Мемлекет кәсіпкерлік және кәсіби қызметте өзін-өзі реттеуді дамыту үшін мемлекеттік реттеу саласын ондағы ең төмен қажеттілікті негізге ала отырып қысқарту арқылы жағдайлар жасайды.

Кәсіпкерлік субъектілері

Кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын азаматтар, оралмандар және мемлекеттік емес коммерциялық заңды тұлғалар (жеке кәсіпкерлік субъектілері), мемлекеттік кәсіпорындар (мемлекеттік кәсіпкерлік субъектілері) кәсіпкерлік субъектілері болып табылады. Кәсіпкерлік субъектісі болып табылатын жеке тұлға заңда көзделген тәртіппен дара кәсіпкер ретінде тіркеледі. Жұмыскерлердің жылдық орташа санына және жылдық орташа кіріске қарай кәсіпкерлік субъектілері мынадай санаттарға жатқызылады:

- шағын кәсіпкерлік субъектілері, оның ішінде микрокәсіпкерлік субъектілері
- орта кәсіпкерлік субъектілері
- ірі кәсіпкерлік субъектілері

Кәсіпкерлік субъектілерін санаттарға жатқызу мынадай мақсаттар үшін пайдаланылады:

- мемлекеттік статистика

- мемлекеттік қолдау көрсету
- Қазақстан Республикасы заңнамасының өзге де нормаларын қолдану.

Мемлекеттік статистика мақсаттары үшін жұмыскерлердің жылдық орташа санының өлшемшарты ғана пайдаланылады. Мемлекеттік қолдау көрсету және Қазақстан Республикасы заңнамасының өзге де нормаларын қолдану мақсаттары үшін екі өлшемшарт: жұмыскерлердің жылдық орташа саны және жылдық орташа кіріс пайдаланылады. Кәсіпкерлік субъектілері жұмыскерлерінің жылдық орташа саны осы субъект филиалдарының, өкілдіктерінің және басқа да оқшауланған бөлімшелерінің жұмыскерлерін, сондай-ақ дара кәсіпкердің өзін қоса алғанда, барлық жұмыскерлер ескеріле отырып айқындалады. Соңғы үш жылдағы жиынтық жылдық кірістердің немесе Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес патент немесе оңайлатылған декларация негізінде арнаулы салық режимін қолданатын кәсіпкерлік субъектілері кірістерінің үшке бөлінген сомасы жылдық орташа кіріс деп есептеледі.

Жеке кәсіпкерлік субъектілерін мемлекеттік қолдау бағдарламаларында өзге де өлшемшарттар көзделуі мүмкін. Заңды тұлға құрмаған дара кәсіпкерлер және жұмыскерлерінің жылдық орташа саны бір жүз адамнан аспайтын және жылдық орташа кірісі республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіштің үш жүз мың еселенген мөлшерінен аспайтын, кәсіпкерлікті жүзеге асыратын заңды тұлғалар шағын кәсіпкерлік субъектілері болып табылады. Жұмыскерлерінің жылдық орташа саны он бес адамнан аспайтын немесе жылдық орташа кірісі республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіштің отыз мың еселенген мөлшерінен аспайтын, жеке кәсіпкерлікті жүзеге асыратын шағын кәсіпкерлік субъектілері микрокәсіпкерлік субъектілері болып

табылады. Мемлекеттік қолдау және Қазақстан Республикасы заңнамасының өзге де нормаларын қолдану мақсаттары үшін:

- есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлардың айналымына байланысты әрекетті;
- акцизделетін өнімді өндіруді және көтерме саудада өткізуді;
- астық қабылдау пункттерінде астық сақтау жөніндегі қызметті;
- лотереялар өткізуді;
- ойын бизнесі саласындағы қызметті;
- радиоактивті материалдардың айналымына байланысты қызметті;
- банк қызметін және сақтандыру нарығындағы қызметті ;
- аудиторлық қызметті;
- бағалы қағаздар нарығындағы кәсіби қызметті;
- кредиттік бюролар қызметін;
- күзет қызметін;

Азаматтық және қызметтік қару мен оның патрондарының айналымына байланысты қызметті жүзеге асыратын дара кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар шағын кәсіпкерлік, оның ішінде микрокәсіпкерлік субъектілері деп танылмайды. Осы көрсетілген қызметті жүзеге асыратын дара кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар – орта кәсіпкерлік субъектілеріне, заңда белгіленген өлшемшарттарға сай келген жағдайда ірі кәсіпкерлік субъектілеріне жатқызылады. Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес ойын бизнесі салығын, тіркелген салықты және бірыңғай жер салығын төлеушілер болып табылатын жеке кәсіпкерлік субъектілері үшін жұмыскерлердің саны бойынша өлшемшарт пайдаланылады. Кәсіпкерлікті жүзеге асыратын, шағын және ірі кәсіпкерлік субъектілеріне жатпайтын дара кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар орта кәсіпкерлік субъектілері болып табылады. Кәсіпкерлікті жүзеге асыратын және мынадай өлшемшарттардың біреуіне немесе екеуіне сай келетін: жұмыскерлерінің жылдық орташа саны екі жүз елу адамнан асатын және

жылдық орташа кірісі республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында қолданыста болатын айлық есептік көрсеткіштің үш миллион еселенген мөлшерінен асатын дара кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар ірі кәсіпкерлік субъектілері болып табылады.

Кәсіпкерлік субъектілерінің тізілімі

Кәсіпкерлік субъектілерінің санаттары туралы деректерді пайдалану үшін кәсіпкерлік жөніндегі уәкілетті орган кәсіпкерлік субъектілерінің тізілімін жүргізеді. Кәсіпкерлік субъектілерінің санаттары туралы мәліметтерді қамтитын электрондық дерекқор кәсіпкерлік субъектілерінің тізілімі болып табылады. Кәсіпкерлік субъектілерінің санаттары туралы ақпарат мүдделі тұлғаларға, оның ішінде мемлекеттік органдарға жұмыста пайдалану үшін электрондық анықтама нысанында беріледі. Кәсіпкерлік субъектілерінің тізілімін жүргізу және пайдалану қағидаларын Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

Кәсіпкерлік субъектілерінің құқықтары

Жеке кәсіпкерлік субъектілері:

- егер Қазақстан Республикасының заңдарында өзгеше белгіленбесе, кәсіпкерлік қызметтің кез келген түрлерін жүзеге асыруға, тауарлар, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтер нарықтарына қол жеткізу еркіндігінің болуына;
- Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жалдамалы еңбекті пайдалана отырып, кәсіпкерлікті жүзеге асыруға;
- Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген тәртіппен филиалдар мен өкілдіктер құруға;
- Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жағдайларды қоспағанда, өндірілетін тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге бағаны дербес белгілеуге;
- тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің сапасын бақылауды дербес жүзеге асыруға;

- өзінің құқық қабілетілігі шегінде сыртқы экономикалық қызметті жүзеге асыруға;
- кәсіпкерлік субъектілерінің бірлестіктерін құруға және оларға қатысуға;
- жеке кәсіпкерлік субъектілерінің аккредиттелген бірлестіктері, Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы арқылы сараптамалық кеңестердің жұмысына қатысуға;
- кәсіпкерлік субъектілерінің құқықтарын бұзған және заңды мүдделерін іске асыруына кедергі келтірген адамдарды жауаптылыққа тарту мәселелері бойынша құқық қорғау органдарына және өзге де мемлекеттік органдарға жүгінуге;
- өз құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау үшін сотқа, төрелікке, Қазақстан кәсіпкерлерінің құқықтарын қорғау жөніндегі уәкілге және өзге де органдарға жүгінуге;
- татуласу рәсімдері арқылы дауларды реттеуге;
- кәсіпкерлікті қолдау және қорғау мәселелері бойынша нормативтік құқықтық актілердің орындалмауына немесе тиісінше орындалмауына ықпал ететін себептер мен жағдайларды жою туралы ұсыныстарды кәсіпкерлік жөніндегі уәкілетті органның қарауына енгізуге;
- кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігі шаралары ретінде әлеуметтік, экономикалық және экологиялық салалардағы жобаларды іске асыруға қатысуға;
- Қазақстан Республикасының заңдарымен шектелмеген өзге де құқықтарды жүзеге асыруға құқылы.

Кәсіпкерлік субъектілерінің міндеттері

Кәсіпкерлік субъектілері:

- Қазақстан Республикасының заңнамасын, жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтауға;

- Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің қауіпсіздігі мен сапасын қамтамасыз етуге;

- тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді тұтынушыларға тауарлар, жұмыстар, көрсетілетін қызметтер туралы толық және анық ақпарат беруге;

- қызметті немесе әрекеттерді жүзеге асыруды бастау үшін "Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес рұқсат алуға не хабарлама жіберуге;

- Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларда азаматтық-құқықтық жауапкершілікті міндетті сақтандыруды жүзеге асыруға;

- табиғатты сақтауға және табиғат байлықтарына ұқыпты қарауға;

- табиғи және энергетикалық ресурстарды пайдаланудың және қызметті жүзеге асыру процесінде оларды басқарудың тиімділігін арттыруға;

- Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген өзге де міндеттерді орындауға міндетті.

Бастапқы статистикалық деректерді кәсіпкерлік субъектілері Қазақстан Республикасының мемлекеттік статистика саласындағы заңнамасына сәйкес ұсынады. Мемлекеттік органдардың және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің кәсіпкерлік субъектіге қатысты бастапқы статистикалық деректерді, оның ішінде олар бақылау және қадағалау функцияларын жүзеге асырған кезде пайдалануына жол берілмейді. Әкімшілік деректерді жинауға арналған нысандар, сондай-ақ көрсеткіштерді есептеу әдістемесі Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен мемлекеттік статистика саласындағы уәкілетті органмен келісілуге тиіс.

Дара кәсіпкерлік субъектілері. Дара кәсіпкерлік ұғымы және түрлері

Қазақстан Республикасы азаматтарының, оралмандардың таза кіріс алуға бағытталған, жеке тұлғалардың өздерінің меншігіне негізделген және жеке тұлғалар атынан, олардың тәуекел етуімен және мүлктік жауапкершілігімен жүзеге асырылатын дербес, бастамашыл қызметі дара кәсіпкерлік болып табылады. Өзге жеке тұлғаларға дара кәсіпкерлікті жүзеге асыруға тыйым салынады.

Дара кәсіпкерлік

Өзіндік кәсіпкерлік	Бірлескен кәсіпкерлік
Өзіндік кәсіпкерлікті бір жеке тұлға өзіне меншік құқығымен тиесілі мүлік негізінде, сондай-ақ мүлікті пайдалануға және оған иелік етуге жол беретін өзге де құқыққа орай дербес жүзеге асырады.	Бірлескен кәсіпкерлікті жеке тұлғалар тобы өздеріне ортақ меншік құқығымен тиесілі мүлік негізінде, сондай-ақ мүлікті бірлесіп пайдалануға және оған иелік етуге жол беретін өзге де құқыққа орай жүзеге асырады.

Некеде тұратын жеке тұлғаның өзіндік кәсіпкерлікті жүзеге асыруы үшін жұбайының келісімі талап етілмейді. Жеке тұлға өзіндік кәсіпкерлікті жүзеге асыру үшін ерлі-зайыптылардың ортақ мүлкін пайдаланған жағдайларда, егер заңдарда немесе неке шартында не ерлі-зайыптылардың арасындағы өзге де келісімде өзгеше көзделмесе, мұндай пайдалануға жұбайының нотариат куәландырған келісімі қажет. Өзіндік кәсіпкерлік фермер қожалығы нысаны пайдаланыла отырып, жүзеге асырылуы мүмкін. Бірлескен кәсіпкерлік кезінде жеке кәсіпкерлікке байланысты барлық мәмілелер бірлескен кәсіпкерліктің барлық қатысушыларының атынан жасалады, ал құқықтар мен міндеттер олардың атынан иеленеді және жүзеге асырылады.

Бірлескен кәсіпкерліктің нысандары:

- Ерлі-зайыптылардың ортақ бірлескен меншігі негізінде жүзеге асырылатын ерлі-зайыптылар кәсіпкерлігі

- Шаруа қожалығының ортақ бірлескен меншігі немесе жекешелендірілген тұрғынжайға ортақ бірлескен меншік негізінде жүзеге асырылатын отбасылық кәсіпкерлік
- Жеке кәсіпкерлік ортақ үлестік меншік негізінде жүзеге асырылатын жай серіктестік
- Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес өзге де нысандар болып табылады

Ерлі-зайыптылар кәсіпкерлігі жүзеге асырылған кезде ерлі-зайыптылардың бірі жұбайының келісімімен іскерлік айналымда ерлі-зайыптылар атынан әрекет етеді, бұл дара кәсіпкерді тіркеу кезінде расталуы немесе дара кәсіпкердің қызметі мемлекеттік тіркеусіз жүзеге асырылған жағдайларда жазбаша көрсетілуі және нотариат куәландыруы мүмкін. Ерлі-зайыптылардың біреуінің іскерлік айналымда ерлі-зайыптылар атынан әрекет етуіне жұбайының келісімі болмаған кезде, іскерлік айналымда әрекет ететін жұбайы дара кәсіпкерлікті өзіндік кәсіпкерлік түрінде жүзеге асырады деп көзделеді. Жай серіктестік нысаны пайдаланылатын дара кәсіпкерлік Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады. Дара кәсіпкерлік қызметті өз атынан жүзеге асыру. Дара кәсіпкер өз атынан кәсіпкерлік қызметпен айналысады, құқықтар мен міндеттерді иеленеді және жүзеге асырады. Азамат, оралман кәсіпкерлік қызметіне байланысты мәмілелерді жасаған кезде өзінің дара кәсіпкер ретінде әрекет ететінін көрсетуге тиіс. Мұндай көрсетудің болмауы дара кәсіпкерді өз міндеттемелері бойынша дара кәсіпкер мойнына алатын тәуекел мен жауапкершіліктен босатпайды. Өз қызметін жүзеге асырған кезде дара кәсіпкер мәтіндері осы адам дара кәсіпкер болып табылатындығын барынша айқын куәландыруға тиіс іскерлік құжаттаманың дербес бланкілерін, мөрді, мөртабандарды пайдалануға құқылы. Дара кәсіпкердің Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әлеуметтік және зейнетақымен қамсыздандыру, әлеуметтік сақтандыру жүйесін пайдалануға құқығы бар. Жеке кәсіпкерлікті заңды тұлға құрмай жүзеге асыратын жеке тұлғаларды

мемлекеттік тіркеу дара кәсіпкер ретінде мемлекеттік тіркеу кезінде мәлімделген тұрған жері бойынша мемлекеттік кіріс органында дара кәсіпкер ретінде есепке қоюды білдіреді.

Тақырып 1.2 «Кәсіпкерлік қызметінің тіркелу тізімі»

Дара кәсіпкер ретінде міндетті мемлекеттік тіркеуге мынадай шарттардың біріне сай келетін жеке тұлғалар жатады:

- жалдамалы жұмыскерлердің еңбегін тұрақты негізде пайдаланады;
- жеке кәсіпкерліктен республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарына қолданыста болатын ең төмен жалақының 12 еселенген мөлшерінен асатын мөлшерде Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес есептелген жылдық кірісі болады.

Қазақстан Республикасының салық заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, санамаланған дара кәсіпкерлердің мемлекеттік тіркеусіз қызметіне тыйым салынады. Жұмыскерлердің еңбегін тұрақты негізде пайдаланбайтын жеке тұлға "Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" заңда белгіленген мынадай кірістерді алған кезде дара кәсіпкер ретінде тіркелмеуге құқылы:

- төлем көзінен салық салуға жататын кірістер;
- мүлктік кіріс;
- Қазақстан Республикасының шегінен тыс жердегі көздерден түсетін кірістер;
- Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес салық агенттері болып табылмайтын тұлғалардан кірістер алатын үй жұмыскерлерінің кірістері;
- салық агенттері болып табылмайтын, Қазақстан Республикасында аккредиттелген шет мемлекеттің дипломатиялық және оларға теңестірілген өкілдіктерімен, шет мемлекеттің консулдық мекемелерімен жасалған еңбек

шарттары және азаматтық-құқықтық сипаттағы шарттар бойынша Қазақстан Республикасы азаматтарының кірістері;

- Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес төлем көзінен жеке табыс салығын есептеу, ұстап қалу және аудару жөніндегі міндеттемеден босатылған халықаралық және мемлекеттік ұйымдармен, шетелдік және қазақстандық үкіметтік емес қоғамдық ұйымдармен және қорлармен жасалған еңбек шарттары және азаматтық-құқықтық сипаттағы шарттар бойынша Қазақстан Республикасы азаматтарының кірістері;

- еңбекші көшіп келушіге рұқсат негізінде Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес жасалған еңбек шарттары бойынша алынған резидент-еңбекші көшіп келушілердің кірістері;

- "Медиация туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес кәсіпқой медиаторларды қоспағанда, медиаторлардың салық агенттері болып табылмайтын тұлғалардан алған кірістері;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шаруашылық бойынша есепке алу кітабында есепке алынған жеке қосалқы шаруашылықтан түсетін, салық салуға жататын, жеке қосалқы шаруашылықпен айналысатын тұлғаның салық агентіне анық емес мәліметтер ұсынуына байланысты төлем көзінен жеке табыс салығын ұстап қалу жүргізілмеген кірістер.

Дара кәсіпкерлерді мемлекеттік тіркеу тәртібі

Дара кәсіпкер ретінде мемлекеттік тіркелу үшін жеке тұлға тікелей мемлекеттік кіріс органына немесе рұқсаттар мен хабарламалардың мемлекеттік ақпараттық жүйесі арқылы рұқсаттар және хабарламалар саласындағы уәкілетті орган бекіткен нысан бойынша хабарлама ұсынады. Бірлескен дара кәсіпкерлікті тіркеген жағдайда, бірлескен дара кәсіпкерліктің уәкілетті адамы бірлескен кәсіпкерліктің барлық қатысушыларының атынан қол қойылған сенімхатты ұсынады. Егер өтініш беруші кәмелет жасына толмаған жағдайда, хабарламаға заңды өкілдердің

келісімі, ал мұндай келісім болмаған кезде – неке қию туралы куәліктің көшірмесі не қорғаншылық және қамқоршылық органының шешімі немесе кәмелет жасына толмаған адамды толығымен әрекетке қабілетті деп жариялау туралы сот шешімі қоса беріледі. Өзге құжаттарды талап етуге тыйым салынады. Дара кәсіпкердің қызметі ерікті түрде не мәжбүрлеу тәртібімен, сондай-ақ заңда көзделген мән-жайлар басталған жағдайда тоқтатылуы мүмкін. Дара кәсіпкердің қызметі өзіндік кәсіпкерлік кезінде – дара кәсіпкер дербес, бірлескен кәсіпкерлік кезінде – барлық қатысушылар бірлесіп қабылдаған шешім негізінде кез келген уақытта ерікті түрде тоқтатылады. Бұл жағдайда дара кәсіпкер мемлекеттік кіріс органына кәсіпкерлік қызметті тоқтату туралы өтініш береді. Дара кәсіпкер қызметін ерікті түрде тоқтату үшін мемлекеттік кіріс органына кәсіпкерлік қызметті тоқтату туралы өтініш береді. Бірлескен кәсіпкерлікті тоқтату туралы шешім, егер бұл үшін қатысушыларының кемінде жартысы дауыс берсе, егер олардың арасындағы келісімде өзгеше көзделмесе, қабылданды деп есептеледі.

Жеке кәсіпкердің қызметі мына жағдайларда тоқтатылады:

- Ол банкрот деп танылған
- Тіркеу кезінде жойылмайтын сипаттағы Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзушылықтар жіберілуіне байланысты дара кәсіпкерді тіркеу жарамсыз деп танылған
- Қызметті Қазақстан Республикасының заңнамасын күнтізбелік жыл ішінде бірнеше рет немесе өрескел бұза отырып жүзеге асырған
- Ол қайтыс болды деп жарияланған
- Ол Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес терроризмді және экстремизмді қаржыландыруға байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне енгізілген
- Ол хабарсыз кеткен деп танылған жағдайларда

- Мәжбүрлі тәртіппен қызметті тоқтатуды көздейтін, "Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" заңда белгіленген жағдайларда соттың шешімі бойынша мәжбүрлі тәртіппен тоқтатылады

Заңды тұлғалардың кәсіпкерлігі

Мемлекеттік емес заңды тұлғалардың кәсіпкерлігі өз қызметінің негізгі мақсаты ретінде кіріс алуды көздейтін коммерциялық заңды тұлғаларды құру арқылы жүзеге асырылуы мүмкін. Мемлекеттік емес коммерциялық заңды тұлғалардың ұйымдық-құқықтық нысандары шаруашылық серіктестігі, акционерлік қоғам және өндірістік кооператив қана болуы мүмкін. Коммерциялық емес ұйым өзінің жарғылық мақсаттарына сәйкес болғандықтан ғана кәсіпкерлік қызметпен айналыса алады. Мемлекеттік кәсіпорындардың кәсіпкерлігі. Мемлекет қоғам мен мемлекеттің қажеттіліктерінен айқындалатын әлеуметтік-экономикалық міндеттерді шешу мақсатында жедел басқару құқығына негізделген мемлекеттік кәсіпорындар құрады. Мемлекет шаруашылық жүргізу құқығында бөліп берген мүлкі бар және өз міндеттемелері бойынша өзіне тиесілі барлық мүлкімен жауап беретін коммерциялық ұйым шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік кәсіпорын болып табылады. Мемлекет жедел басқару құқығында бөліп берген мүлкі бар коммерциялық ұйым қазыналық кәсіпорын болып табылады. Кәсіпкерлік субъектілеріне жататын заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу және олардың филиалдары мен өкілдіктерін есептік тіркеу. Қазақстан Республикасының аумағында құрылатын және кәсіпкерлік субъектілеріне жататын заңды тұлғалар өздерінің құрылу мақсатына, өз қызметінің түрі мен сипатына, қатысушылар құрамына қарамастан, мемлекеттік тіркеуге жатады. Кәсіпкерлік субъектілері болып табылатын заңды тұлғалардың Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан филиалдары мен өкілдіктері, олар заңды тұлға құқығын иеленбестен есептік тіркеуге жатады. Заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеуді және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркеуді, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларды

қоспағанда, әділет органдары жүзеге асырады. Кәсіпкерлік субъектілері – заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу Қазақстан Республикасының заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркеу туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады. Кәсіпкерлік субъектісі борышкердің немесе кредитордың сотқа берген, ал Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларда, өзге де адамдардың өтінішінің негізінде сот шешімімен банкрот деп жарияланады. Заңды тұлғаны оңалту және оның банкроттық рәсімі Қазақстан Республикасының оңалту және банкроттық туралы заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады. Кәсіпкерлік субъектілері өздерінің кәсіпкерлік қызметін үйлестіру, сондай-ақ кәсіпкерлік субъектілерінің ортақ мүдделерін білдіру мен қорғау мақсатында құратын қауымдастық кәсіпкерлік субъектілерінің бірлестігі болып табылады. Кәсіпкерлік субъектілерінің бірлестіктерін қаржыландыру кәсіпкерлік субъектілерінің ерікті мүшелік жарналары және Қазақстан Республикасының заңдарымен тыйым салынбаған өзге де көздер есебінен қамтамасыз етіледі. Кәсіпкерлік субъектілері бірлестіктерінің қызметі:

- барлық кәсіпкерлік субъектілерінің тең құқықтылығына;
- мемлекеттің ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарына сәйкес келмейтін шешімдерді қабылдауға жол бермеуге;
- кәсіпкерлік субъектілері бірлестіктерінің заңды түрде жүзеге асырылатын қызметін шектеуге жол бермейтін тәуелсіздікке;
- қызметінің ашықтығы, өз мүшелері алдында есеп беруге, жауапкершілікке;
- шешімдер қабылдаудағы және оларды іске асырудағы тиімділікке, жүйелілікке және жеделдікке негізделеді.

Кәсіпкерлік субъектілерінің әлеуметтік, экологиялық және өзге де салаларды дамытуға ерікті үлес қосуы кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігі болып табылады. Мемлекет Қазақстан Республикасында кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігі үшін жағдайлар жасайды.

Кәсіпкерлік субъектілерін әлеуметтік жауапкершілік бойынша қызметті жүзеге асыруға мәжбүрлеуге ешкім құқылы емес. Қайырымдылықты жүзеге асыру кезінде кәсіпкерлік субъектілерінің істеріне мемлекеттің заңсыз араласуына жол берілмейді. Кәсіпкерлік субъектілері өз қызметінде жұмыспен қамту және еңбек қатынастары, қоршаған ортаны қорғау салаларында және өзге де салаларда кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігін ендіре алады. Кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігін кәсіпкерлік субъектілері қайырымдылық арқылы және Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған өзге де нысандарда жүзеге асыра алады.

Кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігі кәсіпкерлік субъектілері жұмыскерлерінің Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген құқықтарын қорғау негізінде құрылады және әлеуметтік мәселелерді шешуде және еңбек жағдайларын регламенттеуде кәсіпкерлік субъектісі мен оның жұмыскерлері арасындағы әріптестік қатынастарды дамытуға бағытталуға тиіс. Жұмыс орындарын сақтау, еңбек жағдайларын жақсарту, еңбек жағдайларының қауіпсіздігін қамтамасыз ету және жұмыскерлерді әлеуметтік қорғау нормаларын сақтау, сондай-ақ ішкі саясатты бекіту кәсіпкерліктің жұмыспен қамту және еңбек қатынастары саласындағы негізгі бағыттары болып табылады. Кәсіпкерлік субъектілері Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес еңбек саласындағы әлеуметтік әріптестік және ұжымдық қатынастар саясатын іске асыруға қатысады. Кәсіпкерлік субъектілері қоршаған ортаға ұқыпты және ұтымды қарым-қатынасты қамтамасыз етуге тиіс. Кәсіпкерліктің экология саласындағы әлеуметтік жауапкершілігі мынадай міндеттерді: қоршаған ортаны қорғау саласындағы бағдарламалар мен іс-шараларды қаржыландыруды және көшелерді, саябақтар мен басқа да қоғамдық орындарды абаттандыруды, қоршаған ортаны қорғау саласындағы ішкі саясатты бекітуді, қоршаған ортаның жай-күйін жақсартуға бағытталған өзге де мәселелерді шешуді ерікті түрде орындау арқылы іске асырылады. Кәсіпкерлік субъектілерінің

қайырымдылықты жүзеге асыру кезіндегі мемлекеттік кепілдіктеріне сай қайырымдылыққа қатысушы кәсіпкерлік субъектілерінің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға мемлекет кепілдік береді және қолдау көрсетеді. Мемлекет кәсіпкерлік субъектілерінің қайырымдылығын осындай қызметті жүзеге асыратын, қайырымдылықты дамытуға елеулі үлес қосқан кәсіпкерлік субъектілеріне Қазақстан Республикасының Президенті бекітетін тәртіппен мемлекеттік наградалар, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін тәртіппен құрметті атақтар белгілеу және беру арқылы ынталандырады. Қайырымдылықты жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілерінің "Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" Қазақстан Республикасының заңына сәйкес салық жеңілдіктеріне құқығы бар. Кәсіпкерлік субъектілерінің қайырымдылықты жүзеге асыру бойынша құқықтарының іске асырылуына және жеке және заңды тұлғалардың қайырымдылық көмек алуына кедергі келтіретін мемлекеттік органдардың лаузымды адамдары Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауаптылықта болады. Қайырымдылықты жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілері, сондай-ақ олардың бірлестіктері мемлекеттік органдармен, жергілікті атқарушы органдармен ынтымақтаса алады және өзара іс-қимыл жасап, олармен келісімдер жасаса алады, сондай-ақ шарттар негізінде Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген белгілі бір жұмыстарды орындай алады

Тақырып 1.3 «Жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау»

Жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау деп Қазақстан Республикасында жеке кәсіпкерлікті дамытуды ынталандыру, кәсіпкерлік бастаманы іске асыру үшін қолайлы құқықтық, экономикалық жағдайлар жасау жөніндегі мемлекеттік шаралар кешені түсініледі. Жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау мынадай негізгі бағыттар бойынша жүзеге асырылады:

- шағын және орта кәсіпкерлік;

- агроөнеркәсіптік кешен және ауылдық жердегі кәсіпкерлік қызметтің ауыл шаруашылығына жатпайтын түрлері;

- индустриялық-инновациялық қызмет;
- арнайы экономикалық аймақтар;
- инвестициялық қызмет;
- отандық тауар өндірушілердің кәсіпкерлігі;
- тұрғын үй құрылысы.

Жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда өзге де бағыттар бойынша да жүзеге асырылуы мүмкін. Жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдаудың мынадай негізгі түрлерін қамтиды:

- қаржылық және мүліктік қолдау;
- инфрақұрылымдық қолдау;
- жеке кәсіпкерлікті қолдау мен дамытудың қаржы институттарын, мемлекеттік органдар жанынан жеке кәсіпкерлік проблемаларын зерделеу және оны дамыту ұсыныстарын әзірлеу жөніндегі ғылыми-зерттеу институттарын құруды және дамытуды қамтитын институционалдық қолдау;
- жеке кәсіпкерлікті ақпараттық-талдамалық, оқу-әдіснамалық, ғылыми-әдістемелік қолдауды қамтитын ақпараттық қолдау.
- жеке кәсіпкерлікті қаржылық және мүліктік қолдау;
- тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің кепілдік берілген көлемін сатып алу;
- бюджет қаражаты есебінен қарыздар беру;
- екінші деңгейдегі банктер, ұлттық даму институттары және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де заңды тұлғалар арқылы кредит беруді ұйымдастыру;
- экономика салаларында әлеуметтік маңызы бар жобаларды ұйымдастыру және іске асыру үшін мемлекеттік гранттар беру;

- жеке кәсіпкерлік субъектілеріне екінші деңгейдегі банктер, Қазақстанның Даму Банкі және лизинг қызметін жүзеге асыратын өзге де заңды тұлғалар беретін кредиттер және олар жасайтын лизинг мәмілелері бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау;

- тұрғын үй құрылысы мақсаттары үшін жеке кәсіпкерлік субъектілеріне екінші деңгейдегі банктер беретін кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемелерін сәулет, қала құрылысы және құрылыс істері жөніндегі уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен субсидиялау;

- жеке кәсіпкерлік субъектілеріне микроқаржы ұйымдары беретін микрокредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жеке кәсіпкерлік субъектілері шығарған және қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асыратын қор биржасының тізіміне енгізілген облигациялар бойынша купондық сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау;

- шығыстарды және шығындарды өтеу және субсидиялау;

- жеке кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттеріне ішінара кепілдік беру;

- лизинг;

Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жеке кәсіпкерлікті қаржылық және мүліктік қолдаудың өзге де шараларын беру арқылы жүзеге асырылады. Мемлекеттік қаржылық қолдау тәртібін, нысандарын, мемлекеттік қаржылық қолдауға жататын жеке кәсіпкерлік субъектілері қызметін жүзеге асыратын экономика саласын, мемлекеттік қаржылық қолдау көрсету үшін тартылатын заңды тұлғаны, қаржылық қолдау мөлшерлерін және мемлекеттік қаржылық қолдау көрсету үшін қажетті басқа да шарттарды Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді. Жеке кәсіпкерлікті дамытудың арнайы қоры жеке кәсіпкерлік субъектілерінің бастамаларын мемлекет тарапынан қаржылық қолдауды, оның ішінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша құрылған, акцияларының бақылау пакеті ұлттық басқарушы холдингке тиесілі

кәсіпкерлікті дамытудың арнайы қоры жүзеге асырады. Жеке кәсіпкерлікті қаржылық және қаржылық емес қолдауды ұсыну арқылы Қазақстан Республикасында жеке кәсіпкерлікті сапалы дамытуға жәрдемдесу арнайы қор қызметінің негізгі мақсаты болып табылады.

Арнайы қордың негізгі міндеттері:

- микроқаржы ұйымдарының қызметін дамыту;
- жеке кәсіпкерлік субъектілері екінші деңгейдегі банктерден және өзге де заңды тұлғалардан кредиттер алған кезде оларға кепілдік беру жүйесін құру;
- қаржы лизингін дамыту;
- жеке кәсіпкерлікті жүзеге асыру, оның ішінде жеке кәсіпкерлікті қаржылық және мүліктік қолдау мәселелері бойынша оқыту және консалтинг;
- жеке кәсіпкерлік мәселелері бойынша ақпараттық-талдамалық қолдау;
- қаражатты екінші деңгейдегі банктерде және өзге де заңды тұлғаларда негізделген түрде орналастыру жолымен, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында тікелей көзделген өзге де тәсілдермен жеке кәсіпкерлік субъектілерін қаржыландыру;
- жеке кәсіпкерлік субъектілеріне екінші деңгейдегі банктер, Қазақстанның Даму Банкі және лизинг қызметін жүзеге асыратын өзге де заңды тұлғалар беретін несиелер және олар жасайтын лизинг мәмілелері бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жеке кәсіпкерлік субъектілері шығарған және қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асыратын қор биржасының тізіміне енгізілген облигациялар бойынша купондық сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау;
- жеке кәсіпкерлік идеясын насихаттау;

- жеке кәсіпкерлік субъектілерін қолдау бағдарламаларының іске асырылуына мониторингті жүзеге асыру;

Арнайы қордың міндеттерін іске асыру тәртібі мен шарттарын ұлттық басқарушы холдинг айқындайды.

Жеке кәсіпкерлікті ақпараттық қолдау

Жеке кәсіпкерлікті ақпараттық қолдау бәсекеге қабілетті тауарлар шығаруға мүмкіндік беретін, жеке кәсіпкерлік субъектілері мен олардың жұмыскерлерінің кәсіби деңгейін арттыру мақсатында жүзеге асырылады.

Ақпараттық қолдау:

- жеке кәсіпкерлікті дамыту бойынша оқу семинар-тренингтер және ғылыми-практикалық конференциялар ұйымдастыру;
- шетелдік тағылымдамалар ұйымдастыру;
- жеке кәсіпкерлікті жүзеге асыру практикасы, жаңа технологиялар нарығы туралы әдістемелік құралдар, ақпараттық бюллетеньдер тарату;
- өңірлерде ақпараттық, консалтингтік орталықтар желісін құру;
- консультациялық, ақпараттық, заң мен маркетингтік және өзге де қызметтер көрсету;
- озық шетелдік технологиялар трансфертіне жәрдемдесу;
- отандық тауарларды экспортқа ілгерілету кезінде сервистік-ақпараттық қолдау;
- өңірлерде шағын кәсіпкерлік субъектілерін оқытуды ұйымдастыру үшін менеджерлер даярлау арқылы жүзеге асырылады.

Жеке кәсіпкерлік субъектілерін ақпараттық қолдау бюджет қаражаты және Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған өзге де көздер есебінен жүзеге асырылады. Кәсіпкерлік жөніндегі уәкілетті орган жеке кәсіпкерлікті ақпараттық қолдауды жүзеге асыру мақсатында өз интернет-ресурсында мынадай ақпаратты:

- жеке кәсіпкерлік субъектілерін қолдауға бағытталған мемлекеттік және өзге де бағдарламалар және олардың іске асырылуы туралы;

- экономикалық қызмет түрлеріне сыныптай отырып, жеке кәсіпкерлік субъектілерінің саны туралы;

- жеке кәсіпкерлік субъектілерін қолдау инфрақұрылымын құратын ұйымдар туралы, осындай ұйымдардың жеке кәсіпкерлік субъектілеріне қолдау көрсету шарттары және тәртібі туралы;

- жеке кәсіпкерлік субъектілерін қаржылық қолдау шаралары туралы;

- кәсіпкерлік ортаға, инвестициялық ахуалға және жеке кәсіпкерлікті дамыту инфрақұрылымына жүргізілген талдау нәтижелері туралы;

- жеке кәсіпкерліктің дамуын қолдауды қамтамасыз етуге бағытталған заң жобаларының және нормативтік құқықтық актілер жобаларының тұжырымдамалары туралы;

Жеке кәсіпкерлік субъектілерін дамыту Қазақстан Республикасының заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де қажетті ақпаратты орналастырады.

Жеке кәсіпкерлікті инфрақұрылымдық қолдау

Жеке кәсіпкерлікті инфрақұрылымдық қолдау жеке кәсіпкерлікті қолдау инфрақұрылымын құру және дамыту арқылы қамтамасыз етіледі, ол өз ісін ұйымдастыруға жәрдемдесуді, құқық, маркетинг, инжиниринг және менеджмент саласында ақпарат беруді, коммерциялық негізде материалдық-техникалық, қаржылық және басқа да ресурстармен қамтамасыз етуде қолдау көрсетуді қоса алғанда, жеке кәсіпкерліктің жұмыс істеуі мен дамуының жалпы жағдайларын қамтамасыз ететін құрылып жатқан немесе жұмыс істеп тұрған ұйымдардың кешені ретінде түсініледі. Жеке кәсіпкерлікті қолдау инфрақұрылымына кәсіпкерлікті қолдау орталықтары, бизнес-инкубаторлар және индустриялық-инновациялық инфрақұрылымның элементтері жатады. Шағын және орта кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау шағын кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау түрлері бойынша мыналарды:

- шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің мемлекеттік қаржылық, материалдық-техникалық және ақпараттық ресурстарды, сондай-ақ ғылыми-техникалық әзірлемелер мен технологияларды пайдалануы үшін жағдайлар жасауды;

- мемлекеттік тіркеудің және таратудың оңайлатылған тәртібін белгілеуді;

- салық салудың оңтайлы режимін белгілеуді;

- шағын және орта кәсіпкерлікке несие беру бағдарламаларын қабылдауды;

- шағын және орта кәсіпкерлікті қолдау және дамыту үшін

- инвестицияларды, оның ішінде шетелдік инвестицияларды тарту және пайдалану жүйесін жасауды;

- шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің сыртқы сауда қызметіне жәрдемдесуді;

- Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес тауарларды сатып алудың кепілдендірілген көлемін қамтамасыз етуді;

- шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне ағымдағы жылы осы тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу үшін бөлінген жиынтық мәндегі жалпы көлемнің кемінде елу пайызы мөлшерінде белгіленетін шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне сатып алуды жүргізу туралы ақпарат беруді;

- шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алуға қатысу мәселелері бойынша консультация беруді;

- жұмыс істеп тұрған шағын және орта кәсіпкерлікті қолдау мен дамытудың оқу және зерттеу орталықтарын, консалтингтік ұйымдар мен ақпараттық жүйелерін дамыту және жаңаларын құру жолымен кадрлар даярлауды, қайта даярлауды және олардың біліктілігін арттыруды

ұйымдастыруды, сондай-ақ шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту саласында тәжірибе алмасу бойынша халықаралық бағдарламалар мен жобаларды іске асыруды қоса алғанда, жүзеге асырылады.

Бизнес-инкубаторлар

Шағын кәсіпкерлік субъектілерінің қалыптасуы кезеңінде өндірістік үй-жайлар, жабдықтар беру, ұйымдастырушылық, құқықтық, қаржылық, консалтингтік және ақпараттық қызметтер көрсету арқылы оларға қолдау көрсету үшін құрылатын заңды тұлға бизнес-инкубатор болып табылады. Бизнес-инкубаторлар шағын кәсіпкерлік субъектілерінің қалыптасуына және дамуына жәрдем көрсету үшін құрылады. Бизнес-инкубатордың міндеттері:

- бизнес-инкубаторға орналастыру үшін шағын кәсіпкерлік субъектілерін іріктеу;
- шағын кәсіпкерлік субъектілеріне білім беру, маркетингтік, консалтингтік және басқа да ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметтер көрсету болып табылады.
- шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерін мүлктік қолдау
- сауда-делдалдық қызметті қоспағанда, өндірістік қызметті және қызметтер көрсету саласын ұйымдастыру үшін шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне бір жылдан астам пайдаланылмаған мемлекеттік меншік объектілері сенімгерлік басқаруға немесе жалға берілуі мүмкін.

Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің жалдау немесе сенімгерлік басқару шартының талаптарын орындауын бақылауды республикалық және коммуналдық меншікке иелік етуге уәкілеттік берілген тиісті мемлекеттік органдар жүзеге асырады. Сауда-делдалдық қызметті жүзеге асыратын субъектілерді қоспағанда, өндірістік қызметті ұйымдастыру және халыққа қызметтер көрсету саласын дамыту үшін жалға немесе сенімгерлік басқаруға берілген мемлекеттік меншік объектілерін және олар алып жатқан жер учаскелерін шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің меншігіне, олар көзделген шарттарды орындаған жағдайда, шарт жасасқан

кезден бастап бір жыл өткен соң мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен өтеусіз берілуі мүмкін.

Инновациялық гранттар

Инновациялық грант деп инновациялық гранттар берудің басым бағыттары шеңберінде индустриялық-инновациялық қызмет субъектілерінің индустриялық-инновациялық жобаларын іске асыру үшін оларға өтеусіз негізде берілетін бюджет қаражаты түсініледі. Инновациялық гранттар беруді технологиялық дамыту саласындағы ұлттық даму институтын тарта отырып, индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті орган жүзеге асырады. Инновациялық гранттар индустриялық-инновациялық қызмет субъектілеріне индустриялық-инновациялық жобаларды іске асыруды қоса қаржыландыру арқылы беріледі. Инновациялық гранттар:

- технологияларды коммерцияландыруға;
- салаларды технологиялық дамытуға;
- кәсіпорындарды технологиялық дамытуға беріледі.

Инновациялық гранттарды беру кезінде индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті орган бекітетін инновациялық гранттарды беру қағидаларына сәйкес сараптама жүргізіледі. Инновациялық гранттарды беру қағидаларында инновациялық гранттар беру кезінде қойылатын өлшемшарттар белгіленеді. Технологиялық дамыту саласындағы ұлттық даму институты гранттар берілген индустриялық-инновациялық жобалар бойынша жоспарланған мақсаттарға қол жеткізуді талдау мақсатында берілген инновациялық гранттарға мониторинг жүргізеді. Технологиялық дамыту саласындағы ұлттық даму институты индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті орган мен технологиялық дамыту саласындағы ұлттық даму институты арасында жасалатын шарт негізінде инновациялық гранттар беруге бөлінген қаражатты басқаруды жүзеге асыру үшін Қазақстан Республикасының резиденті – екінші деңгейдегі банкте ағымдағы шот

ашады. Қаржы жылының соңына есептелетін ағымдағы шоттағы қаражат қалдықтары индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті органға және тиісінше мемлекеттік бюджетке қайтаруға жатпайды, келесі қаржы жылында инновациялық гранттар беруге жұмсалады. Инновациялық гранттар беруге арналған ақшаның жалпы көлемі барлық инновациялық гранттар арасында бөлінеді. Индустриялық-инновациялық қызмет субъектілеріне сервистік қолдау көрсетуді және олардың отандық өңделген тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді ішкі нарықта ілгерілету бойынша шығындарының бір бөлігін өтеуді индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті орган жергілікті қамтуды дамыту саласындағы ұлттық даму институтын тарта отырып жүзеге асырады. Ішкі нарықта индустриялық-инновациялық қызмет субъектілерін сервистік қолдау:

- жеке және заңды тұлғаларды тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің және оларды берушілердің дерекқорында өтеусіз тіркеу;

- әлеуетті тапсырыс берушілер, отандық тауар өндірушілер және жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді отандық берушілер туралы ақпаратты жергілікті қамтуды дамыту саласындағы ұлттық даму институтының интернет-ресурсына орналастыру арқылы жүзеге асырылады.

Тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің және оларды берушілердің дерекқорын қалыптастыру және жүргізу тәртібін индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті орган бекітеді. Индустриялық-инновациялық қызмет субъектілері шығындарының бір бөлігін өтеу:

- индустриялық-инновациялық жобаның кешенді жоспарын әзірлеуге немесе оған сараптама жасауға тартылған консалтингтік ұйымдардың қызметіне ақы төлеу;

- отандық өңделген тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді ішкі нарықта ілгерілету бойынша шығындарды өтеу арқылы жүзеге асырылады.

Индустриялық-инновациялық қызмет субъектілерінің отандық өңделген тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді ішкі нарықта ілгерілету бойынша шығындарының бір бөлігін өтеу қағидаларын индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті орган бекітеді. Жергілікті қамтуды дамыту саласындағы ұлттық даму институты индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті орган мен жергілікті қамтуды дамыту саласындағы ұлттық даму институты арасында жасалатын шарт негізінде индустриялық-инновациялық қызмет субъектілерінің отандық өңделген тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді ішкі нарыққа ілгерілету бойынша шығындарын өтеуге бөлінген қаражатты басқаруды жүзеге асыру үшін Қазақстан Республикасының резиденті – екінші деңгейдегі банкте ағымдағы шот ашады. Қаржы жылының соңына есептелетін ағымдағы шоттағы қаражат қалдықтары индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау саласындағы уәкілетті органға және тиісінше мемлекеттік бюджетке қайтаруға жатпайды, ал келесі қаржы жылында индустриялық-инновациялық қызмет субъектілерінің отандық өңделген тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді ішкі нарыққа ілгерілету бойынша шығындарын өтеуге жұмсалады.

Шетелдік инвестицияларды тарту

Индустриялық-инновациялық қызмет субъектілерін сервистік қолдау шаралары шетелдік инвестицияларды тарту арқылы қамтамасыз етіледі және әлеуетті шетелдік инвесторларды индустриялық-инновациялық жобаларды іске асыруға қатысуға тарту мақсатында іздестіруді жүзеге асыруды және олармен келіссөздер жүргізеді. Индустриялық-инновациялық қызмет субъектілерін инвестициялық тақырып бойынша бизнес-форумдарға, конференцияларға және семинарларға қатысуға тартуды, индустриялық-

инновациялық жобалар туралы ақпаратты Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелері арқылы, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағындағы шетелдік дипломатиялық және оларға теңестірілген өкілдіктер мен консулдық мекемелер арқылы шетелдік бұқаралық ақпарат құралдарында таратуды қамтиды.

Модуль 2. Кәсіпкерлік қызметінің салықтық есептілігі

Тақырып 2.1 «Кәсіпкерлік қызметінің салықтық есептілігі»

Салық төлеуші – Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес толық көлемде және белгіленген мерзімдерде салықтық міндеттемені орындауға, салық агенті салықтарды есептеуге, ұстап қалуға және аударуға міндетті. Қазақстан Республикасының салықтары және бюджетке төленетін төлемдері айқын болуға тиіс. Салық салудың айқындылығы салық төлеушінің салықтық міндеттемесінің, салық агентінің салықтарды есептеу, ұстап қалу және аудару жөніндегі міндетінің туындауының, орындалуының және тоқтатылуының барлық негіздері мен тәртібінің Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленуін білдіреді. Қазақстан Республикасында салық салу жалпыға бірдей және міндетті болып табылады. Жеке-дара сипаттағы салықтық жеңілдіктерді беруге тыйым салынады. Ешкімге де сол бір кезең үшін сол бір салық салу объектісі бойынша салықтың сол бір түрімен, бюджетке төленетін төлемнің сол бір түрімен қайтадан салық салуға болмайды. Салық төлеушінің салықтық міндеттемені орындау жөніндегі әрекеттерді жүзеге асырудағы адалдығы көзделеді. Салық төлеушінің салықтық пайда алу және салықтық төлемдерді азайту мақсатында өзінің заңсыз әрекеттерінен пайда табуына жол берілмейді. Егер салық төлеуші салық органының алдын ала алынған жазбаша жеке-дара түсіндірмесіне сәйкес орындаған салықтық міндеттеме кейіннен кері қайтарып алынса, қате деп танылса немесе жаңа, мағынасы жағынан өзге түсіндіру жіберілсе, онда айыппұлдар мен өсімпұл салық төлеушінің есебіне жазылмай, тексеру нәтижелері туралы хабарламаға шағымды қарау кезінде салықтық міндеттеме

түзетілуге жатады. Салық төлеуші жол берген Қазақстан Республикасының салық заңнамасын бұзушылық салықтық тексерулер жүргізу барысында сипатталған болуға тиіс. Тұжырымдарды негіздеу және Қазақстан Республикасының салық заңнамасын бұзу фактісін айғақтайтын мән-жайларды ашып көрсету салық органдарына жүктеледі. Тексеру нәтижелері туралы хабарламаға шағымды қарау кезінде Қазақстан Республикасының салық заңнамасының барлық айқын емес тұстары мен реттелмеген мәселелері салық төлеушінің пайдасына түсіндіріледі. Қазақстан Республикасының салық жүйесі Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында барлық салық төлеушілерге қатысты бірыңғай жүйе болып табылады. Салық салу мәселелерін реттейтін нормативтік құқықтық актілер міндетті түрде ресми жариялануға жатады. Мемлекеттің қаржылық қажеттіліктерін мемлекет пен салық төлеушілердің экономикалық мүдделерінің теңгерімін сақтау негізінде қамтамасыз ету мақсатында жаңа салықтарды және бюджетке төленетін төлемдерді белгілеу және қолданыстағыларының күшін жою, мөлшерлемелерді, салық салу объектілері мен салық салуға байланысты объектілерді, салықтар мен бюджетке төленетін төлемдер бойынша салықтық базаны өзгерту жөніндегі шаралардың жиынтығы салық саясаты болып табылады. Салықтық міндеттемелерді орындау барысында туындауы мүмкін түсініксіздіктерді, дәлсіздіктер мен қайшылықтарды жою, сондай-ақ салықтарды және бюджетке төленетін төлемдерді төлеуден жалтарудың ықтимал схемаларының жолын кесу мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі Салық салу мәселелері жөніндегі консультациялық кеңесті құруға құқылы. Консультациялық кеңес және оның құрамы туралы ережені Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

Салық төлеушінің құқықтары мен міндеттері

Салық төлеуші:

- салық органдарынан қолданылып жүрген салықтар мен бюджетке төленетін төлемдер, Қазақстан Республикасының салық заңнамасындағы

өзгерістер туралы ақпарат, Қазақстан Республикасының салық заңнамасын қолдану жөнінде түсіндірмелер алуға;

- Қазақстан Республикасының салық заңнамасында реттелетін қатынастарда жеке өзі немесе заңды немесе уәкілетті өкілі арқылы немесе салық консультантының қатысуымен өзінің мүдделерін білдіруге;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес салықтар бойынша аудит жүргізуге арналған шартты жасасуға;

- салықтық бақылау нәтижелерін алуға;

- салық органында салықтық өтініштердің белгіленген нысандарының бланкілерін және электрондық нысанда салықтық есептілік пен өтінішті ұсыну үшін қажетті бағдарламалық қамтылымды тегін алуға;

- тексеру нәтижелері туралы хабарламаға, салық төлеушінің тексеру нәтижелері туралы хабарламаға шағымын қарау қорытындылары туралы хабарламаға, сондай-ақ салық органдары лауазымды адамдарының әрекеттеріне шағым жасауға;

- Қазақстан Республикасының салық заңнамасында, Қазақстан Республикасының трансферттік баға белгілеу туралы заңнамасында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының акцизделетін тауарлардың жекелеген түрлері, авиациялық отын, биоотын және мазут өндірісін және айналымын реттейтін заңнамасында көзделген ақпарат пен құжаттарды қоспағанда, салық салу объектілеріне және салық салуға байланысты объектілерге қатысы жоқ ақпарат пен құжаттарды ұсынбауға құқылы.

Салық төлеуші жеке тұлғалардың көлік құралдары салығы, жер салығы және мүлік салығы бойынша салықтық міндеттемелерінің бар-жоғы туралы ақпарат беру мақсаттары үшін өзінің телефон нөмірлері және электрондық поштасының мекенжайлары туралы мәліметтерді салық органына ұсынуға құқылы. Салық төлеуші:

- салықтық міндеттемелерді уақтылы және толық көлемде орындауға; салық органдарының талап етуі бойынша салықтар бойынша аудит жүргізуге

арналған шартты және осындай шарт жасалған жағдайда, салықтар бойынша аудит қорытындысын ұсынуға;

- Қазақстан Республикасының салық заңнамасында, Қазақстан Республикасының трансферттік баға белгілеу туралы заңнамасында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының акцизделетін тауарлардың жекелеген түрлері, авиациялық отын, биоотын және мазут өндірісін және айналымын реттейтін заңнамасында көзделген ақпарат пен құжаттарды ұсынуға;

- бақылау-касса машиналарын қолданған кезде қойылатын талаптарды сақтауға;

- ауыспалы есептерді, қолма-қол ақшаны есепке алу кітаптары мен тауар чектерін, сондай-ақ жою, қайтару чектерін және жою мен қайтару операциялары жүргізілген бақылау-касса машиналарының чектерін басып шығарылған немесе толығымен толтырылған күнінен бастап бес жыл бойы сақтауға міндетті.

Салық төлеушінің Қазақстан Республикасының салық заңнамасында белгіленген өзге де құқықтары болады және ол өзге де міндеттерді орындайды. Салық органдары, олардың міндеттері мен жүйесі. Салық органдары мемлекеттік кіріс органдары болып табылады және мынадай міндеттерді орындайды:

- Қазақстан Республикасы салық заңнамасының сақталуын, салықтардың және бюджетке төленетін төлемдердің түсу толықтығы мен уақтылылығын қамтамасыз ету;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әлеуметтік төлемдерді есептеудің, ұстап қалудың және аударудың толықтығы мен уақтылылығын қамтамасыз ету;

- Қазақстан Республикасының салық саясатын іске асыруға қатысу;
- өз құзыреті шегінде Қазақстан Республикасының экономикалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

- салық төлеушілер үшін электрондық көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігін қамтамасыз ету;

- Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де міндеттерді орындау.

Салық органдарының жүйесі уәкілетті органнан және оның облыстар, республикалық маңызы бар қалалар бойынша, аудандар, қалалар мен қалалардағы аудандар бойынша аумақтық бөлімшелерінен, сондай-ақ ауданаралық аумақтық бөлімшелерінен тұрады. Арнайы экономикалық аймақтар құрылған жағдайда, осы аймақтардың аумақтарында уәкілетті органның аумақтық бөлімшелері құрылуы мүмкін. Салық органдарының уәкілетті орган бекіткен кодтары бар. Уәкілетті орган салық органдарына басшылықты жүзеге асырады. Салық органдарының нышаны болады, оның сипаттамасы мен пайдаланылу тәртібін уәкілетті орган бекітеді. Салық органдары:

- нормативтік құқықтық актілерді өз құзыреті шегінде әзірлеуге және бекітуге;

- салық салу мәселелері бойынша халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асыруға, оның ішінде шет мемлекеттердің уәкілетті органдарымен ақпарат алмасуға;

- екінші деңгейдегі банктердің және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес банктік құпияны құрайтын мәліметтер қамтылған бағдарламалық қамтылымының және ақпараттық жүйесінің деректерін көруге қол жеткізу құқығын қоспағанда, салық төлеуші осындай бағдарламалық қамтылымды және ақпараттық жүйені пайдаланған жағдайда, салықтық тексеру барысында салық төлеушіден бастапқы есепке алу құжаттарының деректері, бухгалтерлік есепке алу тіркелімдері, салық салу объектілері және салық салуға байланысты объектілер туралы ақпарат қамтылған бухгалтерлік және салықтық есептерді автоматтандыруға арналған

бағдарламалық қамтылымның және ақпараттық жүйенің деректерін көруге қол жеткізу құқығын беруді талап етуге құқылы.

Салық төлеушіден:

- салықтарды және бюджетке төленетін төлемдерді есептеудің дұрыстығын және төлеудің уақтылылығын, әлеуметтік төлемдерді есептеудің, ұстап қалудың және аударудың толықтығы мен уақтылылығын растайтын құжаттарды ұсынуды;

- салық төлеуші жасаған салықтық нысандар бойынша жазбаша түсініктерді, сондай-ақ салық төлеушінің қаржылық есептілігін, оның ішінде резидент-салық төлеушінің Қазақстан Республикасынан тысқары жерлерде орналасқан оның еншілес ұйымдарының қаржылық есептілігін қоса алғанда, егер осындай тұлға үшін Қазақстан Республикасының заңдарында міндетті түрде аудит жүргізу белгіленген болса, аудиторлық есепті қоса бере отырып, шоғырландырылған қаржылық есептілікті талап етуге;

Салық органдары:

- салық төлеушінің құқықтарын сақтауға;
- мемлекеттің мүдделерін қорғауға;
- салық төлеушіге қолданыстағы салықтар және бюджетке төленетін төлемдер туралы, Қазақстан Республикасының салық заңнамасындағы өзгерістер туралы ақпарат беруге, Қазақстан Республикасының салық заңнамасын қолдану жөніндегі мәселелерді түсіндіруге өз құзыреті шегінде салықтық міндеттеменің туындауы, орындалуы және тоқтатылуы жөнінде түсіндірмелерді жүзеге асыруға және түсініктемелер беруге міндетті.

- талап қоюдың ескіру мерзімі ішінде салықтардың және бюджетке төленетін төлемдерді төлеу фактісін растайтын мәліметтердің сақталуын қамтамасыз етуге;

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қаржылық мониторингті жүзеге асыратын және кірістерді заңдастыруға қарсы іс-қимыл

жөніндегі өзге де шараларды қабылдайтын уәкілетті мемлекеттік органға салық органдарының ақпараттық жүйесіне кіруге рұқсат беруге;

уәкілетті органның интернет-ресурсында:

- салықтық берешегі бар;
- Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес әрекет етпейтін деп танылған;
- тіркелуі заңды күшіне енген сот актісі негізінде жарамсыз деп танылған салық төлеушілер туралы мәліметтерді орналастыруға;
- салық төлеушіге салықтық өтініштердің белгіленген нысандарының бланкілерін және электрондық нысанда салықтық есептілік пен өтінішті ұсыну үшін қажетті бағдарламалық қамтылымды тегін беруге;
- салық төлеушінің салық органдары лауазымды адамдарының әрекеттеріне шағымын қарауға;
- жыл сайын Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасының сұрау салуы бойынша жылдық жиынтық кірісі "Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы туралы" Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген өлшемшарттарға сәйкес келетін кәсіпкерлік субъектілерінің атауы мен сәйкестендіру нөмірі туралы мәліметтерді ұсынуға;
- салықтық міндеттеменің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін қолдануға және салық төлеушінің салықтық берешегін мәжбүрлеу тәртібімен өндіріп алуға;
- мемлекеттің меншігіне айналған мүлікті есепке алу, сақтау, бағалау, одан әрі пайдалану және өткізу тәртібінің сақталуын, оны Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тиісті уәкілетті мемлекеттік органға берудің толықтығы мен уақтылығын, сондай-ақ ол өткізілген жағдайда бюджетке ақшаның түсуінің толықтығы мен уақтылығын бақылауды жүзеге асыруға;

- уәкілетті мемлекеттік органдар мен жергілікті атқарушы органдардың салықтарды және бюджетке төленетін төлемдерді есептеудің дұрыстығы, алудың толықтығы және аударудың уақтылығы мәселелері жөніндегі қызметін бақылауды жүзеге асыруға;

- салық төлеушінің салықтық өтініші бойынша заңда белгіленген тәртіппен және мерзімдерде Қазақстан Республикасындағы көздерден бейрезидент алған кірістердің және ұстап қалынған салықтардың сомалары туралы анықтама ұсынуға;

Салық органдарының Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген өзге де құқықтары болады және олар өзге де міндеттерді орындайды. Салықтық тексеру барысында қылмыстық құқық бұзушылық белгілерін көрсететін, салықтарды және бюджетке төленетін төлемдерді төлеуден жалтару, сондай-ақ әдейі, жалған банкроттық фактілері анықталған кезде салық органдары Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес процестік шешімді қабылдау үшін тиісті құқық қорғау органдарына олардың тергеуіне жататын материалдарды жібереді. Салық органдарының лауазымды адамдарын материалдық қамтамасыз ету, құқықтық және әлеуметтік қорғау. Салық органдарының лауазымды адамы қызметтік міндеттерін орындау кезінде заңмен қорғалады. Салық органдары лауазымды адамының заңды талаптарын орындамау, салық органдары лауазымды адамының қызметтік жұмысына байланысты оны немесе оның отбасы мүшелерін қорлау, қорқыту, оларға зорлық-зомбылық жасау немесе олардың өміріне, денсаулығына, мүлкіне қолсұғушылық, салық органдары лауазымды адамының қызметтік міндеттерін орындауына кедергі келтіретін басқа да іс-қимылдар Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа алып келеді. Қызметтік жұмысын жүзеге асыруына байланысты денсаулығына ауырлығы орташа зиян келтірілген кезде салық органдарының лауазымды адамына бюджет қаражатынан бес айлық жалақысы мөлшерінде біржолғы өтемақы төленеді. Қызметтік жұмысын жүзеге асыруына байланысты денсаулығына кәсіптік қызметімен одан әрі айналысуына мүмкіндік

бермейтіндей ауыр зиян келтірілген кезде салық органдарының лауазымды адамына бюджет қаражатынан бес жылдық ақшалай қамтылым мөлшерінде біржолғы өтемақы, сондай-ақ оның лауазымдық айлықақысы мен зейнетақысының мөлшерлері арасындағы айырма өмір бойы төленеді. Салық органдарының лауазымды адамы қызметтік міндеттерін орындау кезінде қайтыс болған жағдайда, қаза тапқан адамның отбасына немесе оның асырауындағы адамдарға: қаза тапқан адамның соңғы атқарған лауазымы бойынша бюджет қаражатынан он жылдық ақшалай қамтылым мөлшерінде біржолғы жәрдемақы төленеді. Қазақстан Республикасында мүгедектігі бойынша, асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша және жасына байланысты мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар туралы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мөлшерде және тәртіппен асыраушысынан айырылу жағдайы бойынша мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы тағайындалады. Қызметтік міндеттерін орындауына байланысты салық органдары лауазымды адамының денсаулығы мен мүлкіне келтірілген нұқсан, сондай-ақ салық органдары лауазымды адамының отбасы мүшелері мен жақын туыстарының денсаулығы мен мүлкіне келтірілген нұқсан Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өтеледі. Салық салу объектісі және салық салуға байланысты объект. Мүлік пен әрекеттер салық салу объектісі және салық салуға байланысты объект болып табылады, олардың болуына байланысты және солардың негізінде салық төлеушінің салықтық міндеттемесі туындайды. Салықтық база салық салу объектісінің құндық, физикалық немесе өзге де сипаттамаларын білдіреді, олардың негізінде салықтардың және бюджетке төленуге жататын төлемдердің сомасы айқындалады. Салықтық мөлшерлеме салық салу объектісінің немесе салықтық базаның өлшем бірлігіне салықты және бюджетке төленетін төлемді есептеу бойынша салықтық міндеттеменің шамасын білдіреді. Салықтық мөлшерлеме салық салу объектісінің немесе салықтық базаның өлшем бірлігіне пайыздармен немесе абсолюттік сомамен белгіленеді. Салықтардың және бюджетке төленетін төлемдердің жекелеген түрлеріне қатысты

белгіленген уақыт кезеңі салықтық кезең деп түсініледі, ол аяқталған соң салық салу объектісі, салықтық база айқындалады, салықтардың және бюджетке төленуге жататын төлемдердің сомасы есептеледі. Заңды тұлға бірігу, қосылу, бөлініп шығу жолымен қайта ұйымдастырылған кезде салықтық міндеттемені орындау. Заңды тұлға бірігу, қосылу, бөлініп шығу жолымен қайта ұйымдастыру туралы шешім қабылданған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде бұл туралы орналасқан жеріндегі салық органына жазбаша хабарлайды. Беру актісі бекітілген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде бірігу, қосылу жолымен қайта ұйымдастырылатын заңды тұлға өзінің орналасқан жеріндегі салық органына бір мезгілде:

- таратудың салықтық есептілігін;
- беру актісін ұсынады.

Таратудың салықтық есептілігі бірігу, қосылу жолымен қайта ұйымдастырылатын заңды тұлға төлеуші және салық агенті болып табылатын салықтардың, бюджетке төленетін төлемдердың түрлері және әлеуметтік төлемдер бойынша осындай есептілікті ұсыну жөніндегі міндеттеме туындаған салықтық кезеңнің басынан бастап оны салық органына ұсынған күнге дейінгі кезең үшін жасалады. Таратудың салықтық есептілігін ұсыну жөніндегі міндеттеме бірігу жолымен қайта ұйымдастыру кезінде – жаңадан құрылған заңды тұлғаның құрамына кірген әрбір заңды тұлғаға, қосылу жолымен қайта ұйымдастыру кезінде қосылған заңды тұлғаға жүктеледі. Егер кезекті салықтық есептілікті ұсыну мерзімі таратудың салықтық есептілігі ұсынылғаннан кейін басталатын болса, мұндай кезекті салықтық есептілікті ұсыну таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Заңды тұлға бөлініп шығу жолымен қайта ұйымдастырылған кезде мұндай тұлға бөлу балансы бекітілген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде өзінің орналасқан жеріндегі салық органына көрсетілген балансты ұсынады. Таратудың салықтық есептілігін ұсынуды қоспағанда, қайта ұйымдастырылған заңды тұлғаның салықтық міндеттемесін орындау оның құқық мирасқорына жүктеледі. Құқық мирасқорын, сондай-ақ қайта

ұйымдастырылған заңды тұлғаның салықтық берешегін өтеуге құқық мирасқорының қатысу үлесін белгілеу Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады. Заңды тұлғаның қайта ұйымдастырылуы осы заңды тұлғаның құқық мирасқорының салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді төлеу жөніндегі оның салықтық міндеттемесін орындау мерзімдерін өзгертуге негіз болып табылмайды. Егер қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғада салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары бар болса, көрсетілген сомалар заңда айқындалған тәртіппен қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғаға есепке жатқызылуға тиіс. Қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғада салықтық берешек болмаған кезде: салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың қате төленген сомалары оның құқық мирасқорына қайта ұйымдастыру кезінде ол алған мүліктегі үлесіне пропорционалды түрде заңда айқындалған тәртіппен қайтарылуға жатады. Салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары оның құқық мирасқорына қайта ұйымдастыру кезінде ол алған мүліктегі үлесіне пропорционалды түрде заңда айқындалған тәртіппен қайтарылуға жатады. Заңды тұлға Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешіміне сәйкес бөлініп шығу жолымен қайта ұйымдастырылған кезде қосылған құн салығын төлеуші қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғада қайта ұйымдастырылу күніне жиналып қалған қосылған құн салығының асып кетуі оның құқық мирасқорына берілуге жатады. Салық органы заңды тұлғаны мынадай жолмен қайта ұйымдастыру туралы сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімдерінің мәліметтерін алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде: бірігу - жаңадан құрылған заңды тұлғаның құрамына кірген заңды тұлғалардың жеке шоттары бойынша сальдоны жаңадан құрылған заңды тұлғаның орналасқан жеріндегі салық органына беру актісінің негізінде береді. Қосылу - қосылған заңды тұлғаның жеке шоты бойынша сальдоны аталған заңды тұлға қосылған заңды тұлғаның орналасқан жеріндегі салық органына беру актісінің негізінде береді. Бөлініп шығу - жаңадан құрылған заңды тұлғаны бөліп шығарған

заңды тұлғаның жеке шоты бойынша сальдоны жаңадан құрылған заңды тұлғаның орналасқан жеріндегі салық органына бөлу балансының негізінде береді. Бейрезидент-заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшесін ашпаған тұрақты мекеме Қазақстан Республикасында тиімді басқару орнының болуына байланысты құқықтары мен міндеттерін берген кезде оның салықтық міндеттемесін орындау. Бейрезидент-заңды тұлға өзінде құрылымдық бөлімшені ашпастан Қазақстан Республикасында тұрақты мекемесі болған және тиімді басқару орнын шет мемлекеттен Қазақстан Республикасына көшіру туралы шешім қабылдаған кезде салық төлеуші ретінде тіркеу есебіне қою туралы салықтық өтінішті бергеннен кейін үш жұмыс күні ішінде осындай тұрақты мекеменің орналасқан жеріндегі салық органына мұндай тұрақты мекеменің құқықтар мен міндеттерді тиімді басқару орны Қазақстан Республикасында болатын заңды тұлғаға беруі туралы жазбаша хабарлауға міндетті. Аталған бейрезидент-заңды тұлғаның тұрақты мекемесі салық төлеуші ретінде тіркеу есебіне қойылған күннен бастап күнтізбелік он бес күн ішінде салық органына:

- тіркеу есебінен шығару туралы салықтық өтінішті;
- таратудың салықтық есептілігін;
- беру актісін ұсынуға міндетті.

Таратудың салықтық есептілігі, құқықтар мен міндеттерді беретін тұрақты мекеме төлеуші және салық агенті болып табылатын салықтардың, бюджетке төленетін төлемдердің түрлері және әлеуметтік төлемдер бойынша осындай есептілікті ұсыну жөніндегі міндеттеме туындаған салықтық кезеңнің басынан бастап оны салық органына ұсынған күнге дейінгі кезең үшін жасалады. Егер кезекті салықтық есептілікті ұсыну мерзімі таратудың салықтық есептілігі ұсынылғаннан кейін басталатын болса, мұндай кезекті салықтық есептілікті ұсыну таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Құқықтар мен міндеттерді заңды тұлғаға беретін тұрақты мекеменің салықтық міндеттемесін орындау шет мемлекеттің заңнамасы бойынша құрылған, тиімді басқару орны Қазақстан

Республикасында болатын осындай заңды тұлғаға жүктеледі. Тұрақты мекеменің құқықтар мен міндеттерді заңды тұлғаға беруі шет мемлекеттің заңнамасы бойынша құрылған, тиімді басқару орны Қазақстан Республикасында болатын заңды тұлғаның салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді төлеу жөніндегі салықтық міндеттемесін орындау мерзімдерін өзгертуге негіз болып табылмайды. Құқықтар мен міндеттерді заңды тұлғаға беретін тұрақты мекемеде салықтық берешек болмаған кезде салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары шет мемлекеттің заңнамасы бойынша құрылған, тиімді басқару орны Қазақстан Республикасында болатын заңды тұлғаға қайтарылуға жатады. Салық органы заңда көрсетілген құжаттарды алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде құқықтар мен міндеттерді заңды тұлғаға беретін тұрақты мекеменің жеке шоты бойынша сальдоны тұрақты мекеменің құқықтары мен міндеттері берілген заңды тұлғаның орналасқан жеріндегі салық органына беру актісінің негізінде береді. Бөліну жолымен қайта ұйымдастырылған кезде заңды тұлғаның салықтық міндеттемесін орындау. Заңды тұлға бөліну жолымен қайта ұйымдастыру туралы шешім қабылданған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде бұл туралы орналасқан жеріндегі салық органына жазбаша хабарлайды. Заңды тұлға бөліну жолымен қайта ұйымдастырылған кезде бөлу балансы бекітілген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде орналасқан жеріндегі салық органына бір мезгілде салықтық тексеру жүргізу туралы салықтық өтінішті; таратудың салықтық есептілігін ұсынады. Таратудың салықтық есептілігі қайта ұйымдастырылатын заңды тұлға төлеуші және салық агенті болып табылатын салықтардың, бюджетке төленетін төлемдердің түрлері және әлеуметтік төлемдер бойынша салықтық тексеру жүргізу туралы салықтық өтініш ұсынылған салықтық кезеңнің басынан бастап осындай өтініш ұсынылған күнге дейінгі кезең үшін жасалады. Егер кезекті салықтық есептілікті ұсыну мерзімі таратудың салықтық есептілігі ұсынылғаннан кейін басталатын болса, мұндай кезекті салықтық есептілікті ұсыну таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Қайта

ұйымдастырылатын заңды тұлға таратудың салықтық есептілігінде көрсетілген салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеуді салық органына таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірмей жүргізеді. Егер таратудың салықтық есептілігінің алдында ұсынылған салықтық есептілікте көрсетілген салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеу мерзімі осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген мерзім өткеннен кейін басталатын болса, онда төлеу таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Салық органы салықтық тексеруді қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғаның салықтық өтінішін алғаннан кейін жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей бастауға тиіс. Бөліну жолымен қайта ұйымдастырылған кезде қайта ұйымдастырылатын заңды тұлға салықтық тексеру аяқталғаннан кейін өзінің орналасқан жеріндегі салық органына бөлу балансын ұсынады. Егер қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғада салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары бар болса, көрсетілген сомалар заңда айқындалған тәртіппен қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғаның салықтық берешегін өтеу есебіне есепке жатқызылуға тиіс. Егер қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғада салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың қате төленген сомалары бар болса, онда көрсетілген сомалар заңда айқындалған тәртіппен есепке жатқызылуға тиіс. Қайта ұйымдастырылатын заңды тұлғада салықтық берешек болмаған кезде:

- салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың қате төленген сомалары оның құқық мирасқорына қайта ұйымдастыру кезінде ол алған мүліктегі үлесіне пропорционалды түрде заңда айқындалған тәртіппен қайтарылуға жатады;

- салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары оның құқық мирасқорына қайта ұйымдастыру кезінде ол алған мүліктегі үлесіне пропорционалды заңда айқындалған тәртіппен қайтарылуға жатады;

- кеден органдары алатын кедендік баждардың, салықтардың, кедендік алымдар мен өсімпұлдың бюджетке артық төленген сомалары оның құқық мирасқорына қайта ұйымдастыру кезінде ол алған мүліктегі үлесіне пропорционалды түрде Қазақстан Республикасының кеден заңнамасында айқындалған тәртіппен қайтарылуға жатады;

Айыппұлдардың артық төленген сомалары оның құқық мирасқорына қайта ұйымдастыру кезінде ол алған мүліктегі үлесіне пропорционалды түрде заңда айқындалған тәртіппен қайтарылуға жатады. Қайта ұйымдастырылатын заңды тұлға заңда көрсетілген құжаттарды бір мезгілде мынадай шарттар сақталған жағдайда:

- салықтық берешек, әлеуметтік төлемдер бойынша берешек болмаса;
- салықтардың, бюджетке төленетін төлемдердің, өсімпұл мен айыппұлдардың артық төленген сомалары болмаса;

Кеден органдары алатын кедендік баждарды, салықтарды, кедендік алымдар мен өсімпұлды есепке жатқызуды және олардың артық төленген сомаларын қайтаруды жүргізуге арналған орындалмаған салықтық өтініш болмаса, салықтық тексеру аяқталған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде ұсынады. Қайта ұйымдастырылатын заңды тұлға салықтық берешек, әлеуметтік төлемдер бойынша берешек, салықтардың, бюджетке төленетін төлемдердің, өсімпұл мен айыппұлдардың артық төленген сомалары болған жағдайда, осы тармақта көрсетілген құжаттарды: салықтық берешек, әлеуметтік төлемдер бойынша берешек өтелген күннен, салықтардың, бюджетке төленген төлемдердің, өсімпұл мен айыппұлдардың артық төленген сомалары қайтарылған күннен, кеден органдары алатын кедендік баждардың, салықтардың, кедендік алымдар мен өсімпұлдың артық төленген сомалары қайтарылған күннен кейін келетін күннен бастап үш жұмыс күні ішінде ұсынады. Салық органы сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімдерінің мәліметтерін алған күннен бастап он жұмыс күні ішінде жаңадан құрылған заңды тұлғалардың орналасқан жеріндегі салық органына бөлінген заңды тұлғаның жеке шоттары бойынша сальдоны бөлу балансының негізінде

береді. Таратудың салықтық есептілігін ұсынуды қоспағанда, қайта ұйымдастырылған заңды тұлғаның салықтық міндеттемесін орындау оның құқық мирасқорына жүктеледі. Құқық мирасқорын, сондай-ақ құқық мирасқорының қайта ұйымдастырылған заңды тұлғаның салықтық берешегін өтеуге қатысу үлесін белгілеу Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады. Заңды тұлғаның қайта ұйымдастырылуы осы заңды тұлғаның құқық мирасқорының салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді төлеу бойынша оның салықтық міндеттемесін орындау мерзімдерін өзгертуге негіз болып табылмайды. Дара кәсіпкер қызметті тоқтату туралы шешім қабылданған күннен бастап бір ай ішінде өзінің орналасқан жеріндегі салық органына бір мезгілде:

- салықтық тексеру жүргізу туралы салықтық өтінішті;
- таратудың салықтық есептілігін ұсынады.

Таратудың салықтық есептілігі қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкер төлеуші және салық агенті болып табылатын салықтардың, бюджетке төленетін төлемдердің түрлері және әлеуметтік төлемдер бойынша салықтық тексеру жүргізу туралы салықтық өтініш ұсынылған салықтық кезеңнің басынан бастап осындай өтініш ұсынылған күнге дейінгі кезең үшін жасалады. Егер кезекті салықтық есептілікті ұсыну мерзімі таратудың салықтық есептілігі ұсынылғаннан кейін басталатын болса, мұндай кезекті салықтық есептілікті ұсыну таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкер таратудың салықтық есептілігінде көрсетілген салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеуді салық органына таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірмей жүргізеді. Егер таратудың салықтық есептілігінің алдында ұсынылған салықтық есептілікте көрсетілген салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеу мерзімі осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген мерзім өткеннен кейін басталатын болса, онда төлеу таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен бастап

күнтізбелік он күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкердің салықтық өтінішін салық органы алғаннан кейін салықтық тексеру жиырма жұмыс күнінен кешіктірілмей басталуға тиіс. Қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкердің салықтық берешегі Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген кезектілік тәртібімен оның ақшасы, оның ішінде мүлкін өткізуден алынған ақшасы есебінен өтеледі. Егер қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкерде салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары бар болса, көрсетілген сомалар қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкердің салықтық берешегін өтеу есебіне заңда айқындалған тәртіппен есепке жатқызылуға тиіс. Егер қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкерде салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың қате төленген сомалары бар болса, онда көрсетілген сомалар заңда айқындалған тәртіппен есепке жатқызылуға тиіс. Қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкерде салықтық берешек болмаған кезде салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың қате төленген сомалары заңда айқындалған тәртіппен осы дара кәсіпкерге қайтарылуға жатады. Салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары заңда айқындалған тәртіппен осы дара кәсіпкерге қайтарылуға жатады. Айыппұлдардың төленген сомалары заңда айқындалған тәртіппен осы дара кәсіпкерге қайтарылуға жатады; кеден органдары алатын кедендік баждардың, салықтардың, кедендік алымдар мен өсімпұлдың бюджетке артық төленген сомалары Қазақстан Республикасының кеден заңнамасында айқындалған тәртіппен осы дара кәсіпкерге қайтарылуға жатады. Қызметі тоқтатылған дара кәсіпкердің салықтық міндеттемесі салықтық тексеру аяқталғаннан кейін және салықтық берешек, әлеуметтік төлемдер бойынша берешек, оның ішінде салықтық тексеру нәтижелері бойынша қалыптасқан берешек болмаған немесе олар заңда белгіленген мерзімдерде өтелген кезде орындалды деп есептеледі. Салықтық міндеттеме орындалған күн дара кәсіпкерді салық органындағы тіркеу есебінен шығару күні болып табылады. Салық органы салықтық міндеттеме орындалған күннен бастап үш жұмыс күнінен кешіктірмей дара кәсіпкер ретінде тіркеу есебінен

шығаруды жүзеге асырады және уәкілетті органның интернет-ресурсында дара кәсіпкердің тіркеу есебінен шығарылғаны туралы ақпаратты орналастырады. Заңда белгіленген мерзімдерде төленбеген салықтық берешектің, әлеуметтік төлемдер бойынша берешектің болуы дара кәсіпкер ретінде тіркеу есебінен шығарудан бас тартуға негіз болып табылады. Қызметі тоқтатылған кезде дара кәсіпкерлердің және жеке тәжірибесімен айналысатын адамдардың жекелеген санаттарының салықтық міндеттемені орындау ерекшеліктері қосылған құн салығын төлеушілер болып табылмайтын тәуекелдерді бағалау жүйесі іс-шараларының нәтижелері бойынша салықтық тексерулер жоспарына немесе ішінара салықтық тексерулер тізіміне енгізілмеген не тәуекел дәрежесін бағалау негізінде ерекше тәртіп бойынша жүргізілетін салықтық тексерулердің жартыжылдық графигіне енгізілмеген, қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкерлердің және жеке практикамен айналысатын адамдардың салықтық міндеттемені орындау ерекшеліктерін белгілейді. Дара кәсіпкер немесе жеке практикамен айналысатын адам қызметті тоқтату туралы шешім қабылданған жағдайда, орналасқан жеріндегі салық органына бір мезгілде:

- қызметін тоқтату туралы салықтық өтінішті;
- рұқсаттар және хабарламалар саласындағы уәкілетті орган бекіткен нысан бойынша жекелеген қызмет түрлерін жүзеге асыратын салық төлеуші ретінде қызметтің басталғаны немесе тоқтатылғаны туралы хабарламаны, осындай есепке алу болған кезде;
- таратудың салықтық есептілігін;

Заңда тәртіппен бақылау-касса машинасын есептен шығару туралы салықтық өтінішті ұсынады. Қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкер осы тармақтың бірінші бөлігінің тармақшасында көрсетілген құжатты бақылау-касса машинасы салық органында есепке қойылған жағдайда ұсынады. Таратудың салықтық есептілігі қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкер немесе жеке практикамен айналысатын адам салық төлеушілер болып табылатын салықтардың, бюджетке төленетін төлемдердің түрлері және әлеуметтік

төлемдер бойынша қызметті тоқтату туралы салықтық өтініш ұсынылған салықтық кезеңнің басынан бастап осындай өтініш ұсынылған күнге дейінгі кезең үшін жасалады. Егер кезекті салықтық есептілікті ұсыну мерзімі таратудың салықтық есептілігі ұсынылғаннан кейін басталатын болса, мұндай кезекті салықтық есептілікті ұсыну таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкер немесе жеке практикамен айналысатын адам таратудың салықтық есептілігінде көрсетілген салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеуді салық органына таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірмей жүргізеді. Егер таратудың салықтық есептілігінің алдында ұсынылған салықтық есептілікте көрсетілген салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеу мерзімі осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген мерзім өткеннен кейін басталатын болса, онда төлеу салық органына таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Салық органы дара кәсіпкердің немесе жеке практикамен айналысатын адамның қызметті тоқтату туралы салықтық өтінішін алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде:

- уәкілетті мемлекеттік органдарға – қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкердің немесе жеке практикамен айналысатын адамның мемлекеттік тіркеуге жататын мүлікпен жасалған мәмілелері туралы, сондай-ақ қызметті тоқтату туралы салықтық өтініш алынған күнгі жағдай бойынша олардың мүлкі туралы мәліметтерді ұсыну туралы;

- екінші деңгейдегі банктерге және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарға – қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкердің немесе жеке практикамен айналысатын адамның қызметті тоқтату туралы салықтық өтініш алынған күнгі банктік шоттарындағы ақша қалдықтары мен қозғалысы туралы мәліметтерді ұсыну туралы сұрау салу жіберуге міндетті.

Қорытындыда камералдық бақылау нәтижелері мен салықтар, бюджетке төленетін төлемдер және әлеуметтік төлемдер бойынша есеп-қисаптардың жай-күйі көрсетіледі. Қорытынды кемінде екі дана етіп жасалады және оған салық органының лауазымды адамдары қол қояды. Қорытындының бір данасы қол қойылғаннан кейін үш жұмыс күнінен кешіктірілмей дара кәсіпкерге немесе жеке практикамен айналысатын адамға қолын қойдыра отырып табыс етіледі немесе оған хабарламасы бар тапсырыс хатпен пошта арқылы жіберіледі. Салық органы дара кәсіпкерге немесе жеке практикамен айналысатын адамға хабарламасы бар тапсырыс хатпен пошта арқылы жіберген қорытындыны пошта немесе өзге байланыс ұйымы қайтарған жағдайда, заңда айқындалған негіздер бойынша және тәртіппен салықтық зерттеп-қарау жүргізілген күн осындай қорытынды табыс етілген күн болып табылады. Камералдық бақылау нәтижелері бойынша бұзушылықтар анықталған жағдайда, дара кәсіпкерге немесе жеке практикамен айналысатын адамға қорытынды алынған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірілмей, заңда айқындалған тәртіппен камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы хабарлама тапсырылады. Дара кәсіпкер немесе жеке практикамен айналысатын адам камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы хабарламаны орындауды заңда айқындалған тәртіппен жүзеге асырады. Хабарлама орындалмаған және салық органдары салық төлеуші ұсынған түсініктермен келіспеген жағдайда, қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкерге немесе жеке практикамен айналысатын адамға қатысты салықтық тексеру жүргізіледі. Бұл ретте салықтық тексеру мұндай хабарламаны орындау мерзімі өткеннен кейін және анықталған бұзушылықтар бойынша келіспеу туралы түсінік алынғаннан кейін он жұмыс күнінен кешіктірілмей басталуға тиіс. Қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкердің немесе жеке практикамен айналысатын адамның салықтық берешегі Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген кезектілік тәртібімен аталған дара кәсіпкердің немесе жеке практикамен айналысатын адамның ақшасы, оның ішінде мүлкін өткізуден

алынған ақшасы есебінен өтеледі. Егер қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкерде немесе жеке практикамен айналысатын адамда салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары бар болса, онда көрсетілген сомалар осы заңда айқындалған тәртіппен осы дара кәсіпкердің немесе жеке практикамен айналысатын адамның салықтық берешегін өтеу есебіне есепке жатқызылуға тиіс. Егер қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкерде немесе жеке практикамен айналысатын адамда салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың қате төленген сомалары бар болса, онда көрсетілген сомалар заңда айқындалған тәртіппен есепке жатқызылуға тиіс. Қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкерде немесе жеке практикамен айналысатын адамда салықтық берешек болмаған кезде:

- салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың қате төленген сомалары осы заңда айқындалған тәртіппен осы салық төлеушіге қайтарылуға жатады;

- салықтардың, бюджетке төленетін төлемдер мен өсімпұлдың артық төленген сомалары заңда айқындалған тәртіппен осы салық төлеушіге қайтарылуға жатады;

- айыппұлдардың төленген сомалары заңда айқындалған тәртіппен осы салық төлеушіге қайтарылуға жатады;

Кеден органдары алатын кедендік баждардың, салықтардың, кедендік алымдар мен өсімпұлдың бюджетке артық төленген сомалары Қазақстан Республикасының кеден заңнамасында айқындалған тәртіппен осы салық төлеушіге қайтарылуға жатады. Салық төлеуші салықтық берешекті, әлеуметтік төлемдер бойынша берешекті төлеуді камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы қорытынды жасалған немесе хабарлама орындалған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірмей жүргізеді. Дара кәсіпкер немесе жеке практикамен айналысатын адам:

- камералдық бақылау нәтижелері бойынша бұзушылықтар және салықтық берешек, әлеуметтік төлемдер бойынша берешек болмаған кезде – қорытынды жасалған;

- камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтар болған және салықтық берешек, әлеуметтік төлемдер бойынша берешек болмаған кезде – осындай бұзушылықтарды жою туралы хабарлама орындалған;

- салықтық берешек болған кезде және камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтар толық көлемде жойылған кезде – салықтық берешек, әлеуметтік төлемдер бойынша берешек өтелген күннен бастап тіркеу есебінен шығарылды деп танылады.

Дара кәсіпкерді немесе жеке практикамен айналысатын адамды заңда айқындалған тәртіппен тіркеу есебінен шығару туралы ақпарат осындай салық төлеушілер тіркеу есебінен шығарылған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде уәкілетті органның интернет-ресурсында орналастырылады. Дара кәсіпкерлердің жекелеген санаттарының қызметін оңайлатылған тәртіппен тоқтату. Дара кәсіпкерлердің жекелеген санаттарының қызметін оңайлатылған тәртіппен тоқтату заңда белгіленген камералдық бақылау жүргізілмей, мына құжаттардың бірінің:

- салық төлеушінің қызметті тоқтату туралы салықтық өтінішінің;
- заңда көзделген жағдайларда – салықтық есептілікті ұсынуды тоқтата тұру туралы салықтық өтініште немесе патент құнының есеп-қисабында қамтылған жазбаша келісімнің негізінде жүзеге асырылады.

Қызметті тоқтату туралы салықтық өтінішті беру кезінде бір мезгілде мынадай шарттарға сәйкес келетін:

- қосылған құн салығын төлеуші ретінде тіркеу есебінде тұрмайтын;
- бірлескен кәсіпкерлік нысанында қызметті жүзеге асырмайтын;
- заңда көрсетілген жекелеген қызмет түрлерін жүзеге асырмайтын;

- тәуекелдерді бағалау жүйесі іс-шараларының нәтижелері бойынша салықтық тексерулер жоспарында немесе ішінара салықтық тексерулер тізімінде жоқ не тәуекел дәрежесін бағалау негізінде ерекше тәртіп бойынша жүргізілетін салықтық тексерулердің жартыжылдық графигінде жоқ;

- салықтық берешегі, әлеуметтік төлемдер бойынша берешегі жоқ;

Заңда көзделген негіз бойынша қызметті оңайлатылған тәртіппен тоқтату кезінде дара кәсіпкер өзінің орналасқан жеріндегі салық органына бір мезгілде:

- қызметті тоқтату туралы салықтық өтінішті;

- таратудың салықтық есептілігін;

- Заңда айқындалған тәртіппен бақылау-касса машинасын есептен шығару туралы салықтық өтінішті ұсынады.

Таратудың салықтық есептілігі қызметі тоқтатылатын дара кәсіпкер төлеуші және салық агенті болып табылатын салықтардың, бюджетке төленетін төлемдердің түрлері және әлеуметтік төлемдер бойынша қызметті тоқтату туралы салықтық өтініш ұсынылған салықтық кезеңнің басынан бастап осындай өтініш ұсынылған күнге дейінгі кезең үшін жасалады. Егер кезекті салықтық есептілікті ұсыну мерзімі таратудың салықтық есептілігі ұсынылғаннан кейін басталатын болса, мұндай кезекті салықтық есептілікті ұсыну таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Заңда тармақшасында көзделген негіз бойынша қызметті оңайлатылған тәртіппен тоқтату кезінде таратудың салықтық есептілігінде көрсетілген салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеу салық органына таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірілмей жүргізіледі. Егер таратудың салықтық есептілігінің алдында ұсынылған салықтық есептілікте көрсетілген салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеу мерзімі осы тармақтың бірінші бөлігінде көрсетілген мерзім өткеннен кейін басталатын болса, онда төлеу таратудың салықтық есептілігі ұсынылған күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірілмей жүргізіледі.

Салық органы осы тармаққа сәйкес салықтық міндеттеме орындалған күннен бастап үш жұмыс күнінен кешіктірмей дара кәсіпкерді тіркеу есебінен шығаруды жүзеге асырады және уәкілетті органның интернет-ресурсында дара кәсіпкердің тіркеу есебінен шығарылғаны туралы ақпаратты орналастырады.

Салық органы:

- заңда көзделген шарттарға сәйкес келмеген кезде және қызметті тоқтату туралы салықтық өтініш берілген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде заңның талаптары орындалмаған кезде;

- салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеу мерзімі өткен күннен бастап үш жұмыс күні ішінде осы тармақта көзделген талаптар орындалмаған кезде дара кәсіпкер ретінде тіркеу есебінен шығарудан бас тартады және уәкілетті органның интернет-ресурсында ақпаратты орналастырады.

Мынадай жағдайларда:

- патент негізіндегі арнаулы салық режимін қолданатын және патенттің қолданылу мерзімі өткен немесе қызметті тоқтата тұру кезеңі аяқталған күннен бастап күнтізбелік алпыс күн ішінде патент құнының кезекті есеп-қисабын ұсынбаған;

- салықтық есептілікті ұсынуды тоқтата тұрған және қызметті тоқтата тұру кезеңі аяқталғаннан кейін салықтық есептілікті ұсынудың заңда белгіленген мерзімі өткен күннен бастап күнтізбелік алпыс күн ішінде салықтық есептілікті ұсынбаған дара кәсіпкерлер заңда көзделген негіз бойынша қызметті оңайлатылған тәртіппен тоқтатуға жатады.

Дара кәсіпкердің орналасқан жеріндегі салық органы дара кәсіпкер ретіндегі тіркеу есебінен шығаруды:

- заңда көзделген шарттарға сәйкес келген кезде;

- салық органында тіркеу есебінде тұрған бақылау-касса машинасы болмаған жағдайда; заңда белгіленген мерзімдердің біреуі өткен күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

Салық төлеуші:

- заңда көзделген негіз бойынша қызметті оңайлатылған тәртіппен тоқтату кезінде салықтарды, бюджетке төленетін төлемдерді және әлеуметтік төлемдерді төлеген;

- заңда көзделген негіз бойынша қызметті оңайлатылған тәртіппен тоқтату кезінде соңғы патенттің қолданылу мерзімі өткен;

- заңда көзделген негіз бойынша қызметті оңайлатылған тәртіппен тоқтату кезінде салықтық есептілікті ұсынуды тоқтата тұру туралы салықтық өтініште көрсетілген қызметті тоқтата тұру кезеңі аяқталған күннен кейінгі күннен бастап дара кәсіпкер ретінде тіркеу есебінен шығарылған болып танылады.

Салық органы дара кәсіпкердің қызметі тоқтатылғаннан кейін талап қоюдың ескіру мерзімі ішінде заң бұзушылықтарды анықтаған жағдайда, дара кәсіпкер ретінде тіркелу кезеңінде жүзеге асырылатын қызмет бойынша салықтар, бюджетке төленетін төлемдер және әлеуметтік төлемдер бойынша салықтық міндеттемелерді есептеуді жеке тұлға оларды төлеу бойынша міндеттемелер туындаған кезге қолданыста болатын Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес жүргізеді. Уәкілетті орган салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорын қалыптастыру жолымен салық төлеушілерді есепке алуды жүргізеді. Салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқоры салық төлеушілерді есепке алуды жүзеге асыруға арналған ақпараттық жүйе болып табылады. Салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорын қалыптастыру:

- жеке тұлғаны, заңды тұлғаны, заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшесін салық органдарында салық төлеуші ретінде тіркеу;

- салық төлеушіні: дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам ретінде; қосылған құн салығы бойынша;
- электрондық салық төлеуші ретінде;
- жекелеген қызмет түрлерін жүзеге асыратын салық төлеуші ретінде тіркеу есебіне алу болып табылады.

Жеке тұлғаны, заңды тұлғаны, заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшелерін салық төлеуші ретінде тіркеу:

- аталған тұлғалар туралы мәліметтерді салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорына енгізуді;
- салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорындағы тіркеу деректерін өзгертуді және толықтыруды;
- салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорынан салық төлеуші туралы мәліметтерді алып тастауды қамтиды.

Салық төлеушіні тіркеу есебі салық төлеушіні заңда көрсетілген тіркеу есебіне қояды, салық төлеушінің тіркеу деректеріне өзгерістер және толықтырулар енгізуді, салық төлеушіні тиісті тіркеу есебінен шығаруды қамтиды.

- салық органдарына - уәкілетті мемлекеттік органдар;
- екінші деңгейдегі банктер немесе банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар;
- салық төлеуші ұсынған немесе мәлімдеген салық төлеуші туралы мәліметтер салық төлеушінің тіркеу деректері болып табылады.
- Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны саласындағы заңнамасына сәйкес азаматты тіркеу орныжеке тұлғаның тұрғылықты жері;
- Қазақстан Республикасының халықтың көші-қоны саласындағы заңнамасына сәйкес азаматты Қазақстан Республикасындағы соңғы тіркеу орны-Қазақстан Республикасынан тысқары жерде тұратын, Қазақстан Республикасында тіркеу орны жоқ Қазақстан Республикасы азаматының тұрғылықты жері;

- салық органында дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебіне қою кезінде мәлімделген, дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам қызметін басымдықпен жүзеге асыратын орын - дара кәсіпкердің және жеке практикамен айналысатын адамның орналасқан жері;

- Бизнес-сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізіліміне енгізілген, резидент-заңды тұлғаның, оның құрылымдық бөлімшесінің, бейрезидент-заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшесінің тұрақты жұмыс істейтін органының орналасқан жері - оның орналасқан жері;

- салық органында салық төлеуші ретінде тіркеу кезінде мәлімделген, қызметін Қазақстан Республикасында жүзеге асыратын орын - филиал, өкілдік ашпай, қызметін тұрақты мекеме арқылы жүзеге асыратын бейрезидент-заңды тұлғаның орналасқан жері;

- директорлар кеңесінің жиналысында айқындалған немесе осыған ұқсас басқару органы айқындаған, салық органында салық төлеуші ретінде тіркеу кезінде мәлімделген және басқару органының тиісті хаттамасында көрсетілген нақты басқару органының Қазақстан Республикасында орналасқан жері – тиімді басқару орны Қазақстан Республикасында болатын шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес құрылған заңды тұлғаның орналасқан жері;

Шетелдіктің немесе азаматтығы жоқ адамның көші-қон карточкасында көрсетілген, Қазақстан Республикасындағы уақытша болатын жері – шетелдіктің немесе азаматтығы жоқ адамның болатын жері деп танылады. Егер халықаралық шарттың ережелеріне сәйкес көші-қон карточкасының болуы көзделмеген болса, онда шетелдік немесе азаматтығы жоқ адам салық органына мәлімдеген, Қазақстан Республикасында басым уақыт орналасқан жер болатын жері деп танылады. Заңға сәйкес салық төлеу бойынша салықтық міндеттеме туындайтын, Қазақстан Республикасына келмейтін шетелдік немесе азаматтығы жоқ адам үшін осындай шетелдікке немесе азаматтығы жоқ адамға Қазақстан Республикасындағы көздерден

кірістер төлейтін тұлғаның тұрғылықты жері оның болатын жері деп танылады. Жеке, заңды тұлғалар, заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшесі туралы мәліметтерді салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорына енгізу. Салық органы мәліметтерді салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорына енгізуді сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімдерінің мәліметтері негізінде жеке, заңды тұлғаларға, заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшесіне сәйкестендіру нөмірі берілгеннен кейін жүзеге асырады. Салық органдары салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорына:

- жеке тұлға, оның ішінде шетелдік немесе азаматтығы жоқ адам туралы мәліметтерді – тұрғылықты немесе болатын жері бойынша;

- резидент-заңды тұлға және оның құрылымдық бөлімшесі, бейрезидент-заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшесі, тиімді басқару орны нақты басқару органының орналасқан жері Қазақстан Республикасында болатын, шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес құрылған заңды тұлға туралы мәліметтерді – орналасқан жері бойынша;

- Қазақстан Республикасында филиал, өкілдік ашпай, қызметін тұрақты мекеме арқылы жүзеге асыратын бейрезидент-заңды тұлға мәліметтерді – тұрақты мекемесінің орналасқан жері бойынша;

- Егер осындай бейрезидент бағалы қағаздарды, активтер құнының 50 және одан да көп пайызын жер қойнауын пайдаланушылар болып табылатын екі және одан да көп тұлғалардың мүлкі құрайтын заңды тұлғадағы қатысу үлесін сатып алған жағдайда, онда салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорына бейрезидент туралы мәліметтерді енгізуді уәкілетті органның орналасқан жеріндегі салық органы жүзеге асырады;

- Қазақстан Республикасында аккредиттелген, шет мемлекеттің дипломатиялық және оған теңестірілген өкілдігі туралы мәліметтерді – дипломатиялық және оған теңестірілген өкілдіктің орналасқан жері бойынша;

Салық органдары салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорына мәліметтерді енгізуді сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімдерінің мәліметтерін алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.

Дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебі

Дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебіне қою. Дара кәсіпкер ретінде тіркеу есебіне қою үшін жеке тұлға Қазақстан Республикасының рұқсаттар және хабарламалар туралы заңнамасында айқындалған тәртіппен салық органына хабарлама жібереді. Салық органдары Қазақстан Республикасының заңнамасымен дара кәсіпкерлікті жүзеге асыруға тыйым салынған жеке тұлғаны дара кәсіпкер ретінде тіркеу есебіне қоюды жүргізбейді. Жеке тұлғаны жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебіне қою нотариаттық қызметті, атқарушылық құжаттарды орындау жөніндегі қызметті, адвокаттық қызметті, дауларды медиация тәртібімен реттеу жөніндегі қызметті жүзеге асыру басталғанға дейін "электрондық үкімет" веб-порталы арқылы электрондық нысанда ұсынылған, жеке тұлғаның жеке практикамен айналысатын адамды тіркеу есебіне алу туралы салықтық өтініші негізінде жүргізіледі. Салық органдары салықтық өтінішті алған күннен бастап бір жұмыс күні ішінде жеке тұлғаны жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебіне қоюды жүргізеді не мұндай тіркеуге қоюдан бас тартады. Салық органы жеке тұлғаны жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебіне қоюдан бас тартуды, егер:

- жеке басты куәландыратын құжаттың салықтық өтініште көрсетілген деректері сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізілімдерінде қамтылған мәліметтерге сәйкес келмеген;
- нотариаттық қызметті, атқарушылық құжаттарды орындау жөніндегі қызметті, адвокаттық қызметті жүзеге асыру құқығына арналған лицензияның

салықтық өтініште көрсетілген деректері лицензиялардың мемлекеттік электрондық тізілімінде қамтылған мәліметтерге сәйкес келмеген;

- салықтық өтініште көрсетілген орналасқан жері "Мекенжай тіркелімі" ақпараттық жүйесінде болмаған жағдайларда жүргізеді.

Дара кәсіпкердің және жеке практикамен айналысатын адамның тіркеу деректерін өзгерту. Салық органы тіркеу деректерін өзгертуді:

- дара кәсіпкер Қазақстан Республикасының рұқсаттар және хабарламалар туралы заңнамасында айқындалған тәртіппен ұсынатын хабарлама;

- жеке практикамен айналысатын адамның тіркеу есебі туралы салықтық өтініші негізінде жүргізеді.

Дара кәсіпкер заңда көрсетілген хабарламаны орналасқан жеріндегі салық органына өзінің тіркеу деректері және бірлескен кәсіпкерліктің қатысушылары туралы деректер өзгерген күннен бастап он жұмыс күнінен кешіктірмей ұсынуға міндетті. Жеке практикамен айналысатын адам заңда көрсетілген салықтық өтінішті өзінің тұрған жері өзгерген күннен бастап он жұмыс күнінен кешіктірмей "электрондық үкімет" веб-порталы арқылы электрондық нысанда ұсынуға міндетті. Салық органы тіркеу деректерін өзгертуді тіркеу деректерін өзгерту үшін ұсынылған хабарламаны алған күннен кейінгі бір жұмыс күні ішінде жүргізеді. Салық органы жеке практикамен айналысатын адамның тұрған жері туралы мәліметтерді өзгертуді тіркеу деректерін өзгерту үшін ұсынылған салықтық өтінішті алған күннен кейінгі бір жұмыс күні ішінде жүргізеді. Салық органдары, егер салықтық өтініште көрсетілген тұрған жері "Мекенжай тіркелімі" ақпараттық жүйесінде болмаған жағдайда, жеке практикамен айналысатын адамның тұрған жері туралы мәліметтерді өзгертуден бас тартады. Дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебінен шығару. Салық органы жеке тұлғаны дара кәсіпкер ретінде тіркеу есебінен шығаруды заңда айқындалған тәртіппен және Қазақстан Республикасының кәсіпкерлік саласындағы заңнамасына сәйкес жүргізеді. Салық органы жеке тұлғаны жеке

практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебінен шығаруды заңда көрсетілген, айқындалған тәртіппен жүргізеді. Қазақстан Республикасының кәсіпкерлік саласындағы заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, салық органы орындалмаған салықтық міндеттемелер болмаған жағдайда, жеке тұлғаны дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебінен шығаруды жүргізеді. Салық төлеуші өзінің тұрған жеріндегі салық органында өзінің дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебінен шығарылғаны шығарудан бас тартылтылғаны туралы жазбаша растау алуға құқылы. Салықтарды оңайлатылған декларация бойынша есептеуді салық төлеуші салық салу объектісіне есепті салықтық кезең үшін 3 пайыз мөлшеріндегі мөлшерлемені қолдану арқылы дербес жүргізеді. Егер есепті кезеңнің қорытындылары бойынша жұмыскерлердің орташа айлық жалақысы республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және салықтық кезеңнің бірінші күніне қолданыста болатын ең төмен жалақының, дара кәсіпкерлерде – кемінде 2 еселенген, заңды тұлғаларда кемінде 2,5 еселенген мөлшерін құраса, заңға сәйкес салықтық кезең үшін есептелген салық сомасы жұмыскерлердің орташа тізімдік саны негізге алына отырып, әрбір жұмыскер үшін салық сомасының 1,5 пайызы мөлшеріндегі сомаға азайтылу жағына қарай түзетілуге жатады. Заңда белгіленген арнаулы салық режимін қолдану талаптарына сәйкес келмеу жағдайлары туындаған кезде, салық төлеушінің жалпыға бірдей белгіленген тәртіпті немесе өзге де арнаулы салық режимін қолдану басталған күннен бастап алынған кірісі тиісінше жалпыға бірдей белгіленген тәртіппен немесе өзге де арнаулы салық режимінде белгіленген тәртіппен салық салуға жатады.

Оңайлатылған декларацияны тапсыру мен салықтарды төлеу
мерзімдері.

Оңайлатылған декларация салық төлеушінің тұрған жеріндегі салық органына есепті салықтық кезеңнен кейінгі екінші айдың 15-күнінен кешіктірілмей тапсырылады. Оңайлатылған декларацияда көрсетілген салықтарды бюджетке төлеу жеке табыс салығы мен әлеуметтік салық түрінде

есепті салықтық кезеңнен кейінгі екінші айдың 25-күнінен кешіктірілмей жүргізіледі. Бұл ретте жеке табыс салығы – оңайлатылған декларация бойынша есептелген салық сомасының 1/2 мөлшерінде, әлеуметтік салық "Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес есептелген Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорына әлеуметтік аударымдар сомасын шегергендегі оңайлатылған декларация бойынша есептелген салық сомасының 1/2 мөлшерінде төленуге жатады. Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорына әлеуметтік аударымдар сомасы әлеуметтік салық сомасынан асып кеткен кезде әлеуметтік салық сомасы нөлге тең деп есептеледі. Оңайлатылған декларацияда төлем көзінен ұстап қалатын жеке табыс салығының және әлеуметтік төлемдердің бюджетке төленуге жататын сомалары көрсетіледі. Жекелеген салық түрлері мен әлеуметтік төлемдерді есептеу, төлеу және олар бойынша салықтық есептілікті ұсыну. Оңайлатылған декларацияның негізінде арнаулы салық режимін қолданатын салық төлеуші төлем көзінен ұстап қалатын жеке табыс салығының сомаларын есептеуді, төлеуді және әлеуметтік төлемдерді аударуды жалпыға бірдей белгіленген тәртіппен жүргізеді. Бұл ретте төлем көзінен ұстап қалатын жеке табыс салығының және әлеуметтік төлемдердің есептелген сомалары заңда айқындалған тәртіппен және мерзімдерде тапсырылатын оңайлатылған декларацияда көрсетіледі.

Тақырып 2.2 «Бақылау-касса машиналарын қолдану»

Салық төлеушілер қолданатын бақылау-касса машиналарын салық органдарында есепке алу:

- бақылау-касса машинасын есепке қоюды;
- тіркеу деректеріне өзгерістер енгізуді;
- бақылау-касса машинасын есептен шығаруды қамтиды.

Сауда операциялары немесе қолма-қол ақша арқылы қызметтер көрсету кезінде ақшалай есеп айырысуларды жүзеге асыратын сауда автоматтары мен көрсетілетін қызметтерге ақы төлеу терминалдары бақылау-

касса машиналарымен жарақтандыруға жатады. Ақшалай есеп айырысулар кезінде деректерді тіркеу және беру функциясы бар бақылау-касса машиналарын қолдану міндеті бензинді авиациялық бензиннен басқа, дизель отынын, алкоголь өнімін көтерме және бөлшек саудада өткізуді, уәкілетті орган белгілеген қызмет түрлерін жүзеге асыратын салық төлеушілерге қолданылады. Бақылау-касса машиналарын қолдану кезінде мынадай талаптар қойылады:

- ақшалай есеп айырысулармен байланысты қызмет басталғанға дейін бақылау-касса машинасын салық органында есепке қою жүзеге асырылады;
- тауар, жұмыс, көрсетілетін қызмет үшін төленген сомаға бақылау-касса машинасының чегін немесе тауар чегін беру жүзеге асырылады;
- бақылау-касса машинасына салық органдары лауазымды адамдарының қолжетімділігі қамтамасыз етіледі.

Бақылау-касса машинасының чегі мынадай ақпаратты қамтуға тиіс:

- салық төлеушінің атауы;
- салық төлеушінің сәйкестендіру нөмірі;
- бақылау-касса машинасының зауыттық нөмірі;
- бақылау-касса машинасының салық органындағы тіркеу нөмірі;
- чектің реттік нөмірі;
- тауарларды сатып алу, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету жасалған күн мен уақыт;
- тауардың, жұмыстың, көрсетілетін қызметтің бағасы және сатып алу сомасы;
- фискалдық белгі;
- деректерді тіркеу және беру функциясы бар бақылау-касса машиналарының бақылау чегінің төлнұсқалығын тексеру үшін фискалдық деректер операторының атауы және фискалдық деректер операторы интернет-ресурсының деректемелері.

Банктер және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар қолданатын аппараттық-бағдарламалық кешендердің бақылау чегінің нысаны мен мазмұнын уәкілетті органмен келісу бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілейді. Валюта айырбастау, металл сынықтарын, шыны ыдысты қабылдау пункттерінде, ломбардтарда қолданылатын бақылау-касса машиналарының чегі қосымша сату сомасы және сатып алу сомасы туралы ақпаратты қамтуға тиіс. Бақылау-касса машинасының чегі қосымша бақылау-касса машинасын дайындаушы зауыттың техникалық құжаттамасында көзделген, оның ішінде қосылған құн салығының сомасын көрсететін деректерді қамтуы мүмкін. Бақылау-касса машиналарын қолдану тәртібін уәкілетті орган айқындайды. Бақылау-касса машиналарын салық органында есепке қою. Заңда белгіленген жағдайды қоспағанда, модельдері мемлекеттік тізілімге енгізілген, деректерді тіркеу және беру функциясы бар, техникалық ақауы жоқ бақылау-касса машиналары пайдаланатын жері бойынша салық органдарында есепке қоюға жатады. Ортақ пайдаланылатын телекоммуникациялар желісі жоқ жерлерде деректерді беру функциясы жоқ бақылау-касса машиналары салық органдарында есепке қоюға жатады. Аппараттық-бағдарламалық кешендерді қоспағанда, деректерді тіркеу және беру функциясы бар бақылау-касса машинасын салық органдарында есепке қою үшін салық төлеуші салық органына: бақылау-касса машинасын салық органында есепке қою туралы салықтық өтінішті, салық төлеуші туралы мәліметтері бар бақылау-касса машинасын, нөмірленген, тігілген, салық төлеушінің қолымен және мөрімен куәландырылған тауар чектерінің кітабын ұсынады. Аппараттық-бағдарламалық кешен болып табылатын, деректерді беру функциясы бар бақылау-касса машинасын есепке қою үшін салық төлеуші салық органына: бақылау-касса машинасын салық органында есепке қою туралы салықтық өтінішті, аппараттық-бағдарламалық кешеннің функционалдық мүмкіндіктері мен сипаттарының қысқаша сипаттамасын, есепке қою үшін өтініш жасалған аппараттық-бағдарламалық кешен моделінің "Салық

инспекторының жұмыс орны" модулін пайдалану жөніндегі нұсқаулығын ұсынады және оған қол жеткізуді қамтамасыз етеді. Аппараттық-бағдарламалық арнайы кешендерді қоспағанда, ортақ пайдаланылатын телекоммуникациялар желісі жоқ жерлерде пайдаланылатын деректерді беру функциясы жоқ бақылау-касса машинасын есепке қою үшін салық төлеуші салық органына:

- бақылау-касса машинасын салық органында есепке қою туралы салықтық өтінішті;
- фискалдық режимді орнатпай-ақ мәліметтерді енгізу мүмкін болатын, салық төлеуші туралы мәліметтері бар бақылау-касса машинасын;
- нөмірленген, тігілген, салық төлеушінің қолымен және мөрімен куәландырылған қолма-қол ақшаны есепке алу кітабын және тауар чектерінің кітабын ұсынады.

Аппараттық-бағдарламалық кешен болып табылатын, ортақ пайдаланылатын телекоммуникациялар желісі жоқ жерлерде пайдаланылатын деректерді беру функциясы жоқ бақылау-касса машинасын есепке қою үшін салық төлеуші салық органына мынадай құжаттарды ұсынады:

- бақылау-касса машинасын салық органында есепке қою туралы салықтық өтініш;
- аппараттық-бағдарламалық кешеннің функционалдық мүмкіндіктері мен сипаттарының қысқаша сипаттамасы;
- есепке қою үшін өтініш жасалған аппараттық-бағдарламалық кешен моделінің "Салық инспекторының жұмыс орны" модулін пайдалану жөніндегі нұсқаулық.

Бақылау-касса машинасын есепке қоюды салық органдары бақылау-касса машинасын салық органында есепке қою туралы салықтық өтінішті алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жүзеге асырады. Бақылау-касса машиналарын есепке қою бақылау-касса машинасын салық органында есепке қою туралы салықтық өтініш алынған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде

бақылау-касса машинасының тіркеу нөмірі беріле отырып және бақылау-касса машинасының тіркеу карточкасы қалыптастырыла отырып жүргізіледі. Бақылау-касса машинасының тіркеу карточкасының, тауар чегінің, қолма-қол ақшаны есепке алу кітабы мен тауар чектері кітабының нысандарын уәкілетті орган белгілейді. Бақылау-касса машинасының тіркеу карточкасында көрсетілген мәліметтерді өзгерту салық төлеушінің келу тәртібімен қағаз жеткізгіште салық органына: бақылау-касса машинасын салық органында есепке қою туралы салықтық өтінішті және бақылау-касса машинасының тіркеу карточкасын ұсынуы арқылы жүзеге асырылады. Бақылау-касса машинасының тіркеу карточкасында көрсетілген мәліметтерді өзгертуді салық төлеуші өзгерістер туындаған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жүзеге асырады. Бақылау-касса машинасының жаңа тіркеу карточкасы берілген кезде салық органы бұрын берген бақылау-касса машинасының тіркеу карточкасы, салық төлеуші бақылау-касса машинасының көрсетілген тіркеу карточкасын жоғалтқан жағдайларды қоспағанда, салық органына қайтаруға жатады. Бақылау-касса машинасын салық органында есептен шығару. Бақылау-касса машинасын есептен шығару:

- сауда операциялары, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету кезінде жүзеге асырылатын ақшалай есеп айырысулармен байланысты қызметті жүзеге асыру тоқтатылған; бақылау-касса машинасы пайдаланылатын жер немесе бақылау-касса машинасын сауда автоматында немесе көрсетілетін қызметтерге ақы төлеу терминалында пайдаланатын салық төлеушінің тұрған жері өзгерген жағдайда, егер мұндай өзгеріс бақылау-касса машинасын басқа салық органында тіркеуді талап етсе;

- бақылау-касса машинасын техникалық ақауына байланысты одан әрі қолдану мүмкін болмаған;

- бақылау-касса машинасы мемлекеттік тізілімнен алып тасталған; бақылау-касса машинасының техникалық жағынан жарамды моделі бақылау-касса машинасының жаңа моделіне ауыстырылған;

- ішкі істер органдарына берілген ұрланғаны туралы өтініштің көшірмесі және Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында таратылатын мерзімді баспасөз басылымдарында жарияланған жоғалғаны туралы хабарландырудың көшірмесі болған кезде бақылау-касса машинасы ұрланған, жоғалған;

- Қазақстан Республикасының салық заңнамасына қай қайшы келмейтін өзге де жағдайларда жүргізіледі.

Аппараттық-бағдарламалық кешендерді қоспағанда, бақылау-касса машинасын есептен шығару үшін ол пайдаланылатын жердегі салық органына:

- бақылау-касса машинасын есептен шығару туралы салықтық өтініш;
- бақылау-касса машинасы;
- нөмірленген, тігілген, лауазымды адамның қолымен және салық органының мөрімен куәландырылған қолма-қол ақшаны есепке алу кітабы;
- нөмірленген, тігілген, лауазымды адамның қолымен және салық органының мөрімен куәландырылған тауар чектерінің кітабы;
- бақылау-касса машинасының тіркеу карточкасы ұсынылады.

Бақылау-касса машинасын есептен шығаруды салық органы бақылау-касса машинасын есептен шығару туралы салықтық өтінішті алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жүргізеді.

Бастапқы есепке алу құжаттарының нысандары және оларды жасау жөніндегі талаптар "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес бухгалтерлік есепке алуды және қаржылық есептілікті жүргізуді жүзеге асырмайтын дара кәсіпкерлер бастапқы есепке алу құжаттарын қолданады, олардың нысандары мен оларды жасау жөніндегі талаптарды уәкілетті орган бекітеді. Салықтық тіркелімдердегі жазбалар бастапқы құжаттардың негізінде жүргізіледі.

Салықтық есепке алуды жүргізу ерекшеліктері.

Дара кәсіпкерлер шетел валютасында жасалған операцияларды операция жасалған күннің алдындағы соңғы жұмыс күні айқындалған валюта айырбастаудың нарықтық бағамын қолдана отырып теңгемен қайта есептейді. Жалпы алғанда бағамдық айырма салық салу мақсатында ескерілмейді. Салықтық есепке алуда қорлар дара кәсіпкер не ол уәкілеттік берген тұлға оларды алған кезде, оның ішінде дара кәсіпкер құрамынан өзге де активтерді ауыстыру арқылы негізгі құралдарды бөлшектеу нәтижесінде оларды өндіргеннен кейін өзіндік құны бойынша танылады. Қорлардың өзіндік құны сатып алуға, қайта өңдеуге жұмсалатын шығындарды, запастарды ағымдағы жай-күйіне жеткізу және ағымдағы орналасу орнына дейін жеткізіп беру мақсатында жүргізілген өзге де шығындарды қамтиды. Сатып алуға жұмсалатын шығындар импорттық баждарды, салықтарды, тасуға, өңдеуге жұмсалатын шығыстарды және сатып алуға тікелей байланысты басқа да шығыстарды қамтиды. Өнім беруші ұсынған сауда шегерістері, өнім берушінің төлемдерді қайтаруы және өзге де осыған ұқсас шегерістер мен қайтарулар шығындарды айқындаған кезде шегеріп тасталады. Қорларды қайта өңдеуге жұмсалатын шығындар шикізатты дайын өнім етіп қайта өңдеуге тікелей байланысты шығындарды, оның ішінде еңбекке ақы төлеуге жұмсалатын тікелей шығындарды, сондай-ақ өндірістік үстеме шығыстарды қамтиды. Салықтық есепке алу мақсаты үшін қорлар бірлігінің өзіндік құны қорлардың осындай бірлігіне осы тармақтың екінші бөлігінде көзделген іс жүзіндегі шығындар бойынша айқындалады. Дара кәсіпкер салықтық есепке алу мақсаты үшін запастар бірлігінің өзіндік құнын орташа өлшемді күн әдісі бойынша айқындауға құқылы. Орташа өлшемді күн әдісі бойынша қорлардың өзіндік құны кезең басындағы қорлардың және кезең ішінде сатып алынған ұқсас қорлардың өзіндік құнының орташа мәні ретінде айқындалады. Бұл әдісті таңдауды дара кәсіпкер салықтық есепке алу саясатында көрсету арқылы жүзеге асырады. Тауарлар өндіруді жүзеге асыратын дара кәсіпкерлер, сондай-ақ орташа өлшемді күн әдісін таңдаған дара кәсіпкерлер запастарды олардың келіп түсуі мен шығып қалуы кезінде

салықтық тіркелімдерде ескереді, олардың нысанын дара кәсіпкерлер өзі дербес әзірлейді. Қорлардың ішкі орын ауыстыру арқылы түсуі дара кәсіпкердің кірісі болып табылмайды. Қорлардың ішкі орын ауыстыру деп олардың дара кәсіпкер тағайындаған бір материалдық жауапты тұлғадан сол дара кәсіпкер тағайындаған басқа материалдық жауапты тұлғаға ауысуы түсініледі. Дара кәсіпкердің салықтық есепке алу мақсаты үшін запастарды сақтауға немесе алыс-беріс шикізаты ретінде беру запастардың шығып қалуы болып табылмайды. Қорлардың сақтауға алуды дара кәсіпкер сақтау шарты негізінде немесе егер дара кәсіпкер қорларды алса және осы қорларды берушілердің төлем талаптары шоттарының акцептінен және оларды төлеуден заңды негізде бас тартса, акцептен бас тарту туралы өтініш негізінде жүзеге асырады. Осындай қорларды құны дара кәсіпкердің кірісі болып табылмайды. Мыналар: актив ретінде тануды тоқтату, оның ішінде қорларды басқа жаққа өткізген, өтеусіз берген, өндіріс процесінде, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету кезінде және өзге де мақсаттар үшін пайдаланған, жарғылық капиталға жарна ретінде берген кезде, айырбастаған кезде, түгендеу кезінде жетіспеушіліктер анықталған, мүліктер ұрланған, бүлінген, сақтау мерзімдері өткен, моральдық тұрғыдан тозған кезде және тұтынушылық қасиеттерін жоғалтқан өзге де жағдайларда тануды тоқтату, активті қайта сыныптау, оның ішінде негізгі құралдардың, өзге де активтердің құрамына аудару қорлардың шығып қалуы болып табылады.

Қорытынды

Кез келген елдің экономикасында шағын және орта бизнес маңызды рөл атқарады, шағын және орта бизнес кәсіпорындары жұмыс орындарын ашады. Олардың қызметі нарықта бәсекелестіктің жоғарғы деңгейін құрады, бұл тауарлар мен қызметтердің сапасын көтеруге ықпал етеді, тауар өндіру және қызмет көрсетуде жаңалықтарды енгізу бойынша қызметті дамытады.

Кәсіпкерлікті дамыту үшін елімізде бірнеше мемлекеттік бағдарламалар қабылданған. Осы бағдарламалар аясында кәсіпкерлерге шаруашылық жүргізудің жаңа дағдыларын үйрету үшін жаппай оқыту жүйесін қалыптастыру, нақты экономиканы өркендету үшін қаржы секторының рөлін күшейтіп, ұзақ мерзімді макроэкономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету, қаржы секторын және нақты секторларды сауықтыру, инфляцияға қарсы кешенді саясат жүргізу мәселелерін жүйелі түрде шешу, қалыптасқан жағдайда экономиканы, әсіресе, өңдеу секторы мен шағын және орта бизнесті несиелендіруді ұлғайту көзделген.

Жалпы елдің орнықты экономикалық дамуын қамтамасыз ету жеке кәсіпкерліктің және ең алдымен, шағын және орта бизнестің даму жай-күйі мен деңгейіне тәуелді. Мемлекеттің экономикалық өсуіне ықпалын тигізетін бәсекелестіктің дамымауы, материалдық және материалдық емес ресурстарды тиімсіз пайдалану, ішкі сұраныстың импортқа тәуелділігі, жұмыссыздық, кедейшілік және басқалары сияқты көптеген проблемаларды шешу үшін экономиканың нақ осы секторының әлеуетті мүмкіндіктері өте зор.

Бұл оқу-әдістемелік құрал кәсіпкерлік қызметінің ұйымдастырушылық-құқықтық түрлері және кәсіпкерлік қызметінің салықтық есептілігі бойынша жалпы ақпарат беру, кәсіпкерліктегі негізгі ұғымдар бойынша жүйелі көзқарастарды қалыптастыру, жауапты шешім қабылдай алатын білімді мамандарды тәрбиелеуге көмектеседі.

Сынақ сұрақтары

1. Кәсіпкерлік субъектілері мен мемлекеттің өзара іс-қимылының қағидаттары
2. Кәсіпкерлік субъектілерінің санаттары
3. Кәсіпкерлік субъектілерінің тізілімі
4. Кәсіпкерлік субъектілерінің құқықтары
5. Кәсіпкерлік субъектілерінің міндеттері
6. Дара кәсіпкерлік ұғымы және түрлері
7. Кәсіпкерлік қызметінің тіркелу тізімі
8. Дара кәсіпкерлерді мемлекеттік тіркеу тәртібі
9. Заңды тұлғалардың кәсіпкерлігі
10. Жеке кәсіпкердің қызметінің тоқтату тәртібі
11. Жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау
12. Жеке кәсіпкерлікті ақпараттық қолдау
13. Жеке кәсіпкерлікті инфрақұрылымдық қолдау
14. Бизнес-инкубаторлар
15. Инновациялық гранттар
16. Шетелдік инвестицияларды тарту
17. Кәсіпкерліктің әлеуметтік жауапкершілігі
18. Кәсіпкерлік қызметінің салықтық есептілігі
19. Салық төлеушінің құқықтары мен міндеттері
20. Салық төлеушілердің мемлекеттік дерекқорын қалыптастыру
21. Жеке тұлғаны, заңды тұлғаны, заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшелерін салық төлеуші ретінде тіркеу:
22. Арнаулы салық режимі
23. Фискалдық режим
24. Салықтық есепке алуды жүргізу ерекшеліктері.
25. Дара кәсіпкер және жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебіне қою.
26. Оңайлатылған декларацияны тапсыру мен салықтарды төлеу мерзімдері.

Тест сұрақтары

1 нұсқа

1. Меншік түрлеріне қарамастан азаматтар мен заңды тұлғалардың тауарларға сұранысты қанағаттандыру арқылы таза табыс табуға бағытталған ынталы қызметі қалай аталады?

- A) бизнес;
- B) кәсіпкерлік;
- C) кәсіпкерлік қызмет;
- D) тәуекел;
- E) дұрыс жауап жоқ.

2. Дамыған елдерде шағын және орта бизнеске жатқызудың негізгі көрсеткіші қайсы?

- A) тәуекел;
- B) жарғылық капиталы;
- C) активтерінің құны;
- D) айналым көлемі;
- E) жұмысшылар саны.

3. Жеке – дара кәсіпкерлік қандай бизнестің субъектісі бола алмайды?

- A) орта;
- B) шағын;
- C) ірі;
- D) шағын және орта;
- E) орта және ірі.

4. Орта бизнес үшін активтерінің орташа жылдық құны келесі шамадан аспауы керек

- A) 325 000 айлық көрсеткіштен;
- B) 250 000 айлық көрсеткіштен;

- C) 225 000 айлық көрсеткіштен;
- D) 60 000 айлық көрсеткіштен;
- E) Дұрыс жауабы жоқ.

5. Жұмыскерлердің орташа жылдық саны 250 адамнан, активтердің орташа жылдық құны 325 000 айлық есептік көрсеткіштен жоғары болса, онда ол – ...

- A) өте шағын бизнес;
- B) шағын бизнес;
- C) орта бизнес;
- D) ірі бизнес;
- E) дұрыс жауабы жоқ.

6. Келесі қызмет түрін жүзеге асырған жағдайда шағын кәсіпкерлік субъектісі бола алмайды?

- A) шыны ыдыстарын қабылдауды;
- B) лицензияланған қызметті;
- C) аудиторлық қызметті;
- D) жер қойнауын пайдалануды;
- E) барлық жауап дұрыс.

7. Шағын бизнестің артықшылығына төмендегілердің қайсысы жатпайды?

- A) барлығы;
- B) икемділік және тез бейімделушілік;
- C) ірі өндіріспен тиімді өзара әрекетте болу;
- D) жергілікті ресурстарды пайдалану;
- E) тәуекел деңгейінің жоғары болуы.

8.Шағын бизнестің кемшіліктеріне төмендегілердің қайсысын жатқызамыз?

- A) тәуекел деңгейінің жоғары болуы;
- B) өткізу нарықтарының тарлығы;
- C) қосымша қаражат тарту мүмкіндігінің төмендігі;
- D) қызметкерлер біліктілігінің жоғары болмауы;
- E) барлығы.

9.Қазақстан Республикасының «Жеке кәсіпкерлік» туралы Заңы қай жылы қабылданды?

- A) 2006 жылы 31 қаңтар;
- B) 2006 жылы 7 ақпан;
- C) 2005 жылы 11 желтоқсан;
- D) 2004 жылы 3 қаңтар;
- E) 2006 жылы 2 наурыз.

10.Шет елдік тәжірибе бойынша «өте шағын» кәсіпкерлікке жатқызу үшін қызметкерлер саны келесі шамада болу қажет:

- A) 100 адамға дейін;
- B) 50 адамға дейін;
- C) 19 адамға дейін;
- D) 39 адамға дейін;
- E) дұрыс жауап жоқ.

11.Дара кәсіпкерлік келесі түрлерге бөлінеді:

- A) жеке және біріккен;
- B) өзіндік және бірлескен;
- C) ерлі – зайыптылар, отбасылық кәсіпкерлік және жай серіктестік;
- D) шаруашылық серіктестіктер, акционерлік қоғамдар;
- E) барлық жауап дұрыс.

12. Жеке тұлғалар өздерінің меншігіне негізделе отырып, тәуекелге бару және мүліктік жауапкершілік арқылы табыс табуға бағытталған бастамашылық қызмет – бұл:

- A) жай серіктестік;
- B) отбасылық кәсіпкерлік;
- C) бірлескен кәсіпкерлік;
- D) дара кәсіпкерлік;
- E) шаруашылық серіктестік.

13. Жай серіктестік қалай жүзеге асырылады?

- A) ортақ үлестік меншік ретінде;
- B) ортақ бірлескен меншік ретінде;
- C) тек мемлекеттік меншік негізінде;
- D) мүліктік жарна негізінде;
- E) тікелей қатысу жолымен.

14. Дербес шешім қабылдай отырып, жоғары пайда табуға ынталанатын жеке және заңды тұлғалардың кәсіпкерлік қызметінің ұйымдық-құқықтық формасы қалай аталады?

- A) кәсіпкерлік қызмет;
- B) маркетинг;
- C) фирма;
- D) кәсіпорын;
- E) менеджмент.

15. Бірлескен кәсіпкерлік қандай нысандарда жүзеге асырыла алады?

- A) ерлі зайыптылар кәсіпкерлігі, шаруы қожалығының ортақ бірлескен меншігі және өзіндік кәсіпкерлік;
- B) өзіндік және бірлескен кәсіпкерлік;

- С) жеке, бірлескен кәсіпкерлік және жай серіктестік;
- Д) жеке және өзіндік кәсіпкерлік;
- Е) ерлі зайыптылар кәсіпкерлігі, отбасылық кәсіпкерлік және жай серіктестік.

2 нұсқа

1. Дара кәсіпкерлікті мемлекеттік тіркеу әдістері:
 - А) аумақтық салық органында тіркеу және келіп тіркелу;
 - В) өтініш жазу және мемлекеттік тіркегені үшін алым төлеу;
 - С) мемлекеттік тіркеу жүзеге асырылмайды;
 - Д) келіп тіркелу және міндетті мемлекеттік тіркеу;
 - Е) дұрыс жауап жоқ.

2. Жеке тұлға өзіне тиесілі мүлік негізінде, сол мүлікті пайдалану және оған билік ету құқығымен жүзеге асырылатын кәсіпкерлік:
 - А) өзіндік кәсіпкерлік;
 - В) бірлескен кәсіпкерлік;
 - С) жеке-дара кәсіпкерлік;
 - Д) ерлі зайыптылар кәсіпкерлігі;
 - Е) жай серіктестік.

3. Кәсіпкерлік қызметтің негізгі шарттары қандай?
 - А) экономикалық, әлеуметтік, құқықтық;
 - В) әлеуметтік, экономикалық;
 - С) экономикалық, құқықтық;
 - Д) инновациялық, құқықтық;
 - Е) экономикалық, әлеуметтік, құқықтық, инновациялық.

4. Төменде келтірілгендердің ішінен жеке кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау мен дамытуды жүзеге асыру жолдарына жатпайтынын анықтаңыз:

- A) мемлекеттік органдар жанындағы сарапшылық кеңестерді ұйымдастыру;
- B) мемлекеттік органдар жанынан ғылыми-зерттеу институттарын құру;
- C) шағын кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдаудың кешенділігі;
- D) жеке кәсіпкерлікті қолдау мен дамытудың қаржы институттарын құру;
- E) бизнес-инкубаторлардың және индустриялық аймақтардың қызметін ұйымдастыру.

5. Шағын кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдаудың негізгі қағидаларын көрсетіңіз:

- A) қолдау мен дамыту саласындағы халықаралық ынтымақтастық;
- B) ҚР-да шағын кәсіпкерлікті дамытудың басымдығы;
- C) мемлекеттік қолдаудың кешенділігі;
- D) инфрақұрылымның және қолдау шараларының қол жетімділігі;
- E) барлық жауап дұрыс.

6. Шағын бизнес субъектілеріне арналған арнаулы салық режимі қандай салықтарды қамтиды?

- A) табыс салығы мен әлеуметтік салықты;
- B) жер салығы мен табыс салығын;
- C) акциз және әлеуметтік салықты;
- D) тек жеке табыс салығын;
- E) дұрыс жауабы жоқ.

7. Арнаулы салық режимін қолдану үшін дара кәсіпкерлер үшін қызметкерлер саны қанша болуы қажет?

- A) 15 адамнан аспауы тиіс;
- B) 50 адамнан аспайды;
- C) 25 адамнан аспауы керек;
- D) дұрыс жауабы жоқ.

Е) 250 адамға дейін.

8. Арнаулы салық режимін қолдана алмайды, егер:

А) дара кәсіпкердің тоқсандық табысы 2 млн теңгеден көп болса;

В) дұрыс жауабы жоқ.

С) автомобиль көлігімен халықаралық жолаушылар және жүк тасымалын жүзеге асырса;

Д) заңды тұлғаның табысы 9 млн теңгеден кем болса;

Е) барлық жауап дұрыс.

9. Арнаулы салық режиміне жатпайтынын көрсетіңіз:

А) оңайлатылған декларация;

В) біржолғы талон;

С) патент;

Д) жалпыға бірдей белгіленген тәртіп;

Е) дұрыс жауап жоқ.

10. Арнаулы салық режимі қолданылатын қызмет түрі:

А) алкоголь өнімдерін бөлшек саудада сату;

В) мұнай өнімдерін өткізу;

С) шыны ыдыстарын жинайтын және қабылдайтын;

Д) жер қойнауын пайдаланатын;

Е) барлық жауап дұрыс.

11. Жалпыға бірдей белгіленген тәртіпке ауысқан жағдайда қанша уақыттан кейін арнаулы салық режиміне қайта ауысуға болады?

А) үш жылға дейін;

В) бір жылдан кейін;

С) тек екі жылдан кейін;

Д) кез келген уақытта;

Е) үш айдан кейін.

12. Қандай қызмет түрлеріне арнаулы салық режимі қолданылмайды?

- А) жер қойнауын пайдаланатын;
- В) акцизделетін өнімді өндіретін;
- С) мұнай өнімдерін өткізетін;
- Д) консалтингтік, бухгалтерлік қызмет көрсететін;
- Е) барлық жауап дұрыс.

13. Арнаулы салық режимін қолдану құқығын куәландыратын және жеке табыс салығы бойынша есеп айырысу фактісін растайтын құжат:

- А) оңайлатылған декларация;
- В) патент;
- С) лицензия;
- Д) біржолғы талон;
- Е) табыс декларациясы.

14. Дара кәсіпкер арнаулы салық режимінің қандай түрімен жұмыс жасағанда мемлекеттік тіркеуден босатылады:

- А) патент;
- В) біржолғы талон;
- С) оңайлатылған декларация;
- Д) босатылмайды;
- Е) дұрыс жауабы жоқ.

15. Шағын кәсіпкерлікті дамытуға мемлекет тарапынан бөлінетін құжаттар мен меншікті қаржылық қаражаттарын тиімді пайдалану келесі қаржылық институттың негізгі мақсаты болып табылады:

- А) микрокредиттік ұйымдардың;
- В) лизингтік компаниялардың;

- С) «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры АҚ-ның;
 D) «Қазақстанның инвестициялық қоры» АҚ-ның;
 E) дұрыс жауап жоқ.

Тәжірибелік тапсырмалар

1 Тапсырма. Сұрақтарға жауап беріңіз .

Кәсіпкердің жұмыс жоспары

№	Сауал	Жауабы
1	Не өндіріліп/сатылады ?	
2	Сатып алушылар кім?	
3	Тауарлар қалай сатылады?	
4	Тауарлар қайда сатылады?	
5	Бизнес қоғамға қандай пайдасын тигізеді?	

2 Тапсырма . Бизнес идеялардың іске асу мүмкіндігін көрсетілген критерийлерге сәйкес 1- ден 5 - ке дейін ұпай қою арқылы анықтаңыз.

	Бизнес идеялар	Тауар немесе қызметтің қажетілігі	Іске асыру мүмкіндігі	Инновациялық мазмұны

3 Тапсырма.Заманауи кәсіпкер бейнесін сипаттап беріңіз:

Міндеттері	Білімі	Дағдысы	Жеке қасиеттері

4 Тапсырма. Кәсіпкерлік субъектілерін жұмыскерлердің жылдық орташа санына және жылдық орташа кіріске қарай қалай бөлінетінін көрсетіңіз.

№	Кәсіпкерлік субъектілері	Жұмыскерлердің жылдық орташа санына	Жылдық орташа кіріс
1	Микрокәсіпкерлік субъектілері		
2	Шағын кәсіпкерлік субъектілері		
3	Орта кәсіпкерлік субъектілері		
4	Ірі кәсіпкерлік субъектілері		

5 Тапсырма. Инновациялық бизнес жобаларға салыстырмалы талдау жасаңыз.

№	Бизнес жоба	1 жоба	2 жоба	3 жоба
1	Бизнес жоба атауы			
2	Жобаны іске асыру үшін қажет сома			
3	Жобаны іске асыруға қажетті ресурстар			
4	Жобаны іске асыру уақыты			
5	Жобаның кірістері			
6	Жобаның шығыстары			
7	Өнімнің немесе қызметтің тұтынушылары			
8	Жобаның тәуекелдер дәрежесі			

Библиографиялық тізім

- 1.Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексі 2013 ж. өзгертулермен және толықтырулармен.
- 2.«Жеке кәсіпкерлікті қорғау және қолдау туралы» ҚР Заңы 07.03.2014ж. өзгертулермен және толықтырулармен.
- 3.Сейдахметов А. С. Кәсіпкерлік: оқулық / А. С. Сейдахметов, Қ. С. Елшібекова, А. Қ. Измаханова - Алматы: Экономика баспасы, 2011
- 4.Сарбасова А. Қ., Бейсенбаев Ж. Т. Экономика және өндірісті ұйымдастыру: оқу құралы. - Алматы: Қазақ университеті, 2010 .
- 5.Үмбетәлиев А.Д. Кәсіпорын экономикасы және кәсіпкерлік: оқулық. - Алматы: Экономика, 2009 .
- 6.Кәсіпкерлік: оқулық Сейдахметов Қ. С. Измаханова А.С - Алматы: Экономика баспасы, 2011
7. Индивидуальные предприниматели: практ. пособие/под ред. А.В.
- 8.Предпринимательство: учебник/ Под ред. М.Г.Лапусты - М.: ИНФРА-М – 2011
- 9.Бусыгин А.В. Предпринимательство. Основной курс: учебник для ВУЗов - М.: ИНФРА-М, 2008 .
- 10.Организация предпринимательской деятельности: Учебное пособие / Под ред. А.С. Пелиха. - Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2003 .
- 11.Бизнес-план. Методические материалы. – 3-е изд., М. Планирование деятельности фирмы: – М.: Финансы и статистика, 2007 .
- 12.Сейдахметова А.С., Елшибековой К.Ж. «Предпринимательство». – Алматы: Экономика, 2010.
- 13.Основы предпринимательства. Учебное пособие / Под ред. С.К. Курманбаева. – Семипалатинск, 2002.
- 14.«Кәсіпкерлік теория, процесс, практика» Оқулық. Дональд Куратко 2016.
- 15.Горфинкель В. Я. Кәсіпкерлік қызметті ұйымдастыру. М., ЮНИТИ-ДАНА редакциясымен жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы, 2004;

Глоссарий

Ақшалай есеп айырысулар – қолма-қол ақша және төлем карточкаларын пайдалана отырып есеп айырысулар арқылы тауарды сатып алу, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету үшін жүзеге асырылатын есеп айырысулар;

Ақпаратты өңдеу бойынша көрсетілетін қызметтер – ақпаратты жинау мен қорытуды, ақпараттық массивтерді жүйеге келтіруді жүзеге асыру және осы ақпаратты өңдеу нәтижелерін пайдаланушының билік етуіне беру бойынша көрсетілетін қызметтер;

Арнаулы салық режимі – салықтардың және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің жекелеген түрлерін есептеу мен төлеудің, сондай-ақ салық төлеушілердің жекелеген санаттары үшін олар бойынша салықтық есептілікті ұсынудың ерекше тәртібі;

Активтер – дара кәсіпкер бақылап отыратын, болашақта экономикалық пайда алу күтілетін мүлік;

Әлеуметтік төлемдер – Қазақстан Республикасының зейнетақымен қамсыздандыру туралы заңнамасына сәйкес төленетін міндетті зейнетақы жарналары, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары, "Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес төленетін әлеуметтік аударымдар, "Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес төленетін міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыруға аударымдар;

Бақылау-касса машиналарының мемлекеттік тізілімі – уәкілетті орган Қазақстан Республикасының аумағында пайдалануға рұқсат берген бақылау-касса машиналары модельдерінің тізбесі;

Бақылау-касса машинасы – тауарларды өткізу, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету кезінде жүзеге асырылатын ақшалай есеп айырысулар туралы ақпаратты тіркеуді және көрсетуді қамтамасыз ететін, деректерді беру функциясы жоқ фискалдық жады блогы бар электрондық құрылғы, деректерді

тіркеу және беру функциясы бар аппараттық-бағдарламалық кешен, деректерді тіркеу және беру функциясы бар электрондық құрылғы;

Бақылау-касса машинасының тіркеу карточкасы – бақылау-касса машинасының салық органында тіркелу фактісін растайтын есепке алу құжаты;

Бақылау-касса машинасының чегі – сатушы тауарды, жұмысты, көрсетілетін қызметті беруші мен сатып алушы клиент арасындағы ақшалай есеп айырысудың жүзеге асырылу фактісін растайтын, қағаз түрінде не электрондық түрде берілген бақылау-касса машинасының бастапқы есепке алу құжаты;

Бағалы қағаздар – акциялар, борыштық бағалы қағаздар, депозитарлық қолхаттар, пайлық инвестициялық қорлардың пайлары, исламдық бағалы қағаздар;

Борыштық бағалы қағаздар – мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар, облигациялар және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес борыштық бағалы қағаздар деп танылған басқа да бағалы қағаздар;

Борыштық бағалы қағаздар бойынша дисконт – борыштық бағалы қағаздардың номиналдық құны мен бастапқы орналастырылу құны немесе сатып алыну купон есепке алынбаған құны арасындағы айырма;

Борыштық бағалы қағаздар бойынша купон – шығарылым шарттарына сәйкес эмитент борыштық бағалы қағаздардың номиналдық құнының үстінен төлейтін сома;

Борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы – шығарылым шарттары бойынша купон төлеу көзделетін борыштық бағалы қағаздардың бастапқы орналастырылу құны немесе сатып алыну құны мен номиналдық құны арасындағы айырма;

Бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер – бюджетке төлемақылар, алымдар, баждар түріндегі міндетті ақша аударымдары;

Бастапқы есепке алу құжаттары – салықтық есепке алуды жүргізуге негіз болатын, операцияның немесе оқиғаның жасалу фактісін және оны

жасауға құқықты қағаз жеткізгіште де, электрондық жеткізгіште де құжаттамалық куәландыру;

Биологиялық актив – ауыл шаруашылығы қызметінде пайдалануға арналған жануар немесе өсімдік;

Валюта айырбастаудың нарықтық бағамы – Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі бухгалтерлік есепке алу және қаржылық есептілік саласындағы қызметті реттеуді жүзеге асыратын уәкілетті мемлекеттік органмен бірлесіп айқындаған тәртіппен айқындалған, теңгенің шетел валютасына бағамы;

Веб-қосымша – салық төлеушінің электрондық салықтық көрсетілетін қызметтерді алуына және оның салықтық міндеттемелерді орындауына арналған, уәкілетті органның дербестендірілген және санкцияланбаған қолжетімділіктен қорғалған интернет-ресурсы;

Грант – белгілі бір мақсаттарға қол жеткізу үшін өтеусіз негізде: мемлекеттер, мемлекеттердің үкіметтері – Қазақстан Республикасына, Қазақстан Республикасының Үкіметіне, жеке, сондай-ақ заңды тұлғаларға, қызметі қайырымдылық және халықаралық сипатқа ие және Қазақстан Республикасының Конституциясына қайшы келмейтін, мемлекеттік органдардың қорытындылары бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейтін тізбеге енгізілген халықаралық және мемлекеттік ұйымдар, шетелдік және қазақстандық үкіметтік емес қоғамдық ұйымдар мен қорлар – Қазақстан Республикасына, Қазақстан Республикасының Үкіметіне, жеке, сондай-ақ заңды тұлғаларға шетелдіктер және азаматтығы жоқ адамдар – Қазақстан Республикасына және Қазақстан Республикасының Үкіметіне беретін мүлік;

Гуманитарлық көмек – халықтың өмірі мен тұрмыс жағдайларын жақсарту, сондай-ақ соғыс, экологиялық, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою үшін шет елдерден және халықаралық ұйымдардан жіберілген азық-түлік, халық тұтынатын тауарлар, техника, құрал-жарақтар, жабдықтар, медициналық және дәрілік заттар, өзге

де мүлік түрінде Қазақстан Республикасына өтеусіз берілетін, Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілетті ұйымдар арқылы бөлетін мүлік;

Демеушілік көмек – осы көмекті көрсететін тұлға туралы ақпаратты тарату мақсатында өтеусіз негізде: жарыстарға, конкурстарға, көрмелерге, байқауларға қатысу және шығармашылық, ғылыми, ғылыми-техникалық, өнертапқыштық қызметті дамыту, білім мен спорт шеберлігі деңгейін арттыру үшін жеке тұлғаларға қаржылық қолдау түрінде; өздерінің жарғылық мақсаттарын іске асыру үшін коммерциялық емес ұйымдарға берілетін мүлік;

Дивидендтер – бұл: акциялар бойынша, оның ішінде депозитарлық қолхаттардың базалық активтері болып табылатын акциялар бойынша төленуге жататын таза кіріс немесе оның бір бөлігі түріндегі кіріс;

Дизайнерлік көрсетілетін қызметтер – көркемдік нысандарды, бұйымдардың сыртқы түрлерін, ғимараттардың қасбеттерін, үй-жайлардың интерьерлерін жобалау бойынша көрсетілетін қызметтер; көркемдік конструкциялау;

Жалпыға бірдей белгіленген салық салу тәртібі – заңда белгіленген салықтарды және бюджетке төленетін төлемдерді есептеу, төлеу, олар бойынша салықтық есептілікті ұсыну тәртібі;

Жеке тұлғаны әлеуметтік қолдау – салық агентінің Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әлеуметтік қолдауға құқығы бар жеке тұлғаға республикалық бюджет туралы заңда белгіленген және тиісті қаржы жылының басына қолданыста болатын жалақының 55 еселенген ең төмен мөлшері шегінде мүлікті бір жыл өтеусіз беруі.

Жеке тұлғаның жеке мүлкі – жеке тұлғаның меншік құқығындағы немесе ортақ меншіктегі оның үлесі болып табылатын, бір мезгілде мынадай шарттар орындалған кезде: жеке тұлға кәсіпкерлік қызмет мақсатында пайдаланбайтын;

Инжинирингтік көрсетілетін қызметтер – инженерлік-консультациялық көрсетілетін қызметтер, зерттеу, жобалау-конструкторлық, есептеу-талдау сипатындағы жұмыстар, жобалардың техникалық-

экономикалық негіздемелерін дайындау, өндірісті ұйымдастыру және басқару, өнімдерді өткізу саласында ұсынымдар әзірлеу;

Интернет-алаң – тауарлармен электрондық сауданы ұйымдастыру бойынша делдалдық қызметтер көрсететін, интернетте орналастырылған ақпараттық жүйе;

Интернет-дүкен – тауарларды өз интернет-ресурсында өткізуге арналған, интернетте орналастырылған ақпараттық жүйе;

Исламдық бағалы қағаздар – исламдық жалдау сертификаттары мен исламдық қатысу сертификаттары;

Көрсетілетін қызметтерге ақы төлеу терминалы – көрсетілген қызметтер үшін қолма-қол ақша қабылдауға не төлем карточкаларын пайдалана отырып есеп айырысуларға арналған электрондық-механикалық құрылғы;

Капитал – дара кәсіпкердің активтерінде барлық міндеттеме шегерілгеннен кейін қалатын үлес;

Кірістер – есепті кезең ішінде активтердің түсуі немесе өсуі немесе міндеттемелердің азаюы нысанында экономикалық пайданың ұлғаюы, олар капиталға қатысушы тұлғаның жарналарымен байланысты ұлғаюдан өзгеше капиталдың ұлғаюына алып келеді;

Кеңес көрсетілетін қызметтер – басқарушылық, экономикалық, қаржылық, инвестициялық мәселелерді, оның ішінде стратегиялық жоспарлау, кәсіпкерлік қызметті ұйымдастыру мен жүзеге асыру, персоналды басқару мәселелерін шешу мақсатында тұлғаның проблемаларын және мүмкіндіктерін айқындауды және бағалауды қоса алғанда, түсіндірмелер, ұсынымдар, кеңестер және өзге де нысандағы консультациялар беру бойынша көрсетілетін қызметтер;

Қорлар – сатуға, сондай-ақ өндірістік процесте, әкімшілік мақсаттар үшін немесе жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету кезінде пайдалануға арналған активтер;

Қолма-қол ақшаны есепке алу кітабы – қолма-қол ақшаның, тауар чектерінің, бақылау-касса машинасының фискалдық жады немесе фискалдық деректерді жинақтаушы көрсеткіштерінің ауысым сайынғы айналымын есепке алу журналы;

Материалдық емес актив – физикалық пішіні жоқ, өндірісте пайдалануға немесе әкімшілік мақсаттарға, оның ішінде басқа тұлғаларға мүліктік жалдауға беруге арналған сәйкестендірілетін ақшалай емес актив;

Міндеттеме – дара кәсіпкердің жүктелген міндеті, оны реттеу экономикалық пайданы қамтитын ресурстардың шығып қалуына алып келеді;

Маркетингтік көрсетілетін қызметтер – тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің сипаттамасын, баға стратегиясын және жарнама стратегиясын әзірлеуді қоса алғанда, тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің өндірісі мен айналысына үздік экономикалық жағдайлар жасау жөніндегі шараларды айқындау мақсатында тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің өндірісі мен айналысы саласындағы зерттеуге, талдауға, жоспарлауға және болжамдауға байланысты көрсетілетін қызметтер;

Мемлекеттік кіріс органы – өз құзыреті шегінде салықтардың және бюджетке төленетін төлемдердің түсуін қамтамасыз етуді, Қазақстан Республикасында кедендік реттеуді, Қазақстан Республикасының заңнамасында осы органның қарауына жатқызылған қылмыстық және әкімшілік құқық бұзушылықтардың алдын алу, анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру жөніндегі өкілеттіктерді жүзеге асыратын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де өкілеттіктерді орындайтын мемлекеттік орган;

Негізгі құралдар – материалдық активтер: олар тауарларды өткізу, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету кезінде өндірісте пайдалануға немесе әкімшілік мақсаттарға, оның ішінде басқа тұлғаларға мүліктік жалдауға беруге арналған, оларды бір жылдан астам уақыт бойы пайдалану болжанады.

Роялти – мыналар: пайдалы қазбаларды өндіру және техногендік түзілімдерді қайта өңдеу процесінде жер қойнауын пайдалану құқығы үшін; зияткерлік меншік объектісіне мүліктік құқықтарды толығымен немесе ішінара іске асыруды қоспағанда, авторлық құқықтарды, оның ішінде бағдарламалық қамтылымды, сызбаны немесе модельді пайдаланғаны немесе пайдалану құқығы үшін; патенттерді, тауар белгілерін немесе басқа да осыған ұқсас құқық түрлерін пайдаланғаны немесе пайдалану құқығы үшін; өнеркәсіп жабдықтарын, оның ішінде бербоут-чартер немесе димайз-чартер шарттары бойынша жалға алынатын теңіз кемелерін және димайз-чартер шарттары бойынша жалға алынатын әуе кемелерін, сондай-ақ сауда немесе ғылыми-зерттеу жабдықтарын пайдаланғаны немесе пайдалану құқығы үшін; "ноу-хауды" пайдаланғаны үшін; кинофильмдерді, бейнефильмдерді, дыбыс жазуды немесе өзге де жазу құралдарын пайдаланғаны немесе пайдалану құқығы үшін төленетін төлем;

Салық режимі – салықтарды және бюджетке төленетін төлемдерді төлеу жөніндегі барлық салықтық міндеттемені есептеу кезінде салық төлеуші қолданатын Қазақстан Республикасының салық заңнамасы нормаларының жиынтығы;

Салықтар – мемлекет біржақты тәртіппен заң жүзінде белгілеген, белгілі бір мөлшерде жүргізілетін, қайтарымызсыз және өтеусіз сипатта болатын, бюджетке төленетін міндетті ақшалай төлемдер;

Салықтар бойынша аудит қорытындысы – Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес салықтар бойынша аудиттің нәтижелері бойынша жасалған қорытынды;

Салық төлеуші – салықтарды және бюджетке төленетін төлемдерді төлеуші болып табылатын тұлға және заңды тұлғаның құрылымдық бөлімшесі;

Салық төлеушінің жеке шоты – салықтардың және бюджетке төленетін төлемдердің, әлеуметтік төлемдердің есептелген, есепке жазылған, аударылған және төленген сомаларын, сондай-ақ өсімпұл мен

айыппұлдардың сомаларын есепке алуға арналған құжат,оның ішінде электрондық нысандағы құжат;

Салық төлеушінің электрондық құжаты – белгіленген электрондық форматта берілген, қабылданғаннан және тең түпнұсқалылығы расталғаннан кейін салық төлеушінің электрондық цифрлық қолтаңбасымен куәландырылған электрондық құжат;

Салық органының пломбасы – фискалдық жады блогы бар бақылау-касса машинасының корпусын санкциясыз ашудан қорғау құралы;

Сауда автоматы – автоматты режимде қолма-қол ақша немесе төлем карточкаларын пайдалана отырып есеп айырысулар арқылы тауарларды өткізуді жүзеге асыратын электрондық-механикалық құрылғы;

Салық төлеушінің электрондық цифрлық қолтаңбасы – электрондық цифрлық қолтаңба құралдарымен жасалған және электрондық құжаттың анықтығын, оның салық төлеушіге тиесілігін және мазмұнының өзгермейтінін растайтын электрондық цифрлық символдардың реттілігі;

Тауар чегі – бақылау-касса машинасының техникалық ақауы болған немесе электр энергиясы болмаған жағдайларда пайдаланылатын ақшалай есеп айырысудың жүзеге асырылу фактісін растайтын бастапқы есепке алу құжаты;

Тауар чектерінің кітабы – кітапқа біріктірілген тауар чектерінің жиынтығы;

Фискалдық белгі – бақылау-касса машинасының фискалдық режимде жұмыс істейтінін растау ретінде бақылау-касса машинасының чектерінде көрсетілетін айрықша символ;

Фискалдық деректер – фискалдық жады блогы бар бақылау-касса машинасының фискалдық жадында не деректерді тіркеу және беру функциясы бар бақылау-касса машинасының фискалдық деректерді жинақтауышында тіркелетін және салық органдарына берілген, фискалдық белгісі бар ақшалай есеп айырысулар туралы ақпарат;

Фискалдық деректерді жинақтауыш – деректерді тіркеу және беру функциясы бар бақылау-касса машинасында жүргізілген ақшалай есеп айырысулар туралы ақпараттың түзетілмей тіркелуін және энергияға тәуелсіз ұзақ уақыт сақталуын қамтамасыз ететін бағдарламалық-аппараттық құралдар кешені;

Фискалдық деректер операторы – ортақ пайдаланылатын телекоммуникация желілері бойынша салық органдарына ақшалай есеп айырысулар туралы мәліметтерді жедел режимде беруді қамтамасыз ететін, ақпараттандыру саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша уәкілетті орган айқындаған заңды тұлға;

фискалдық есеп – белгілі бір кезеңдегі фискалдық деректер көрсеткіштері туралы есеп;

Фискалдық жады – деректерді беру функциясы жоқ бақылау-касса машинасында жүргізілген ақшалай есеп айырысулар туралы қорытынды ақпараттың ауысым сайын түзетілмей тіркелуін және энергияға тәуелсіз ұзақ уақыт сақталуын қамтамасыз ететін бағдарламалық аппараттық құралдар кешені;

Фискалдық режим – ақшалай есеп айырысулар туралы мәліметтерді фискалдық деректер операторы арқылы салық органдарына бір мезгілде бере отырып, ақпараттың фискалдық жадында не фискалдық деректерді жинақтауышта түзетілмей тіркелуін және энергияға тәуелсіз ұзақ уақыт сақталуын қамтамасыз ететін бақылау-касса машинасының жұмыс істеу режимі.